

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN:

Egy évre 36 kor.
Fél évre 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra 3 kor.

Nyitással közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasútiak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, március 20.

Szociálista cár Oroszországban.

Egy utópista a Romanovok trónján. — Hogyan bukott meg II. Miklós. — Népszavazással választják az új uralkodót. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Rotterdam. A Reuter-ügynökség jelenté pétérvári értesülés nyomán, hogy a cár környezetének és tanácsadóinak köszönheti bukását. Rasputin megölésére óta az események egymást követték. Az entente követői mindent elkövettek, hogy a közeledő katasztrófát elhárítsák, de a nép akaratával nem szállhattak szembe, mert a nép és a katonák elfordultak a cártól. A köznép és a katonák a cárnét, mint

Külön békét akart II. Miklós.

Kopenhága. Egyre világosabban tűnik ki, hogy a forradalmat angol szervezet idézte elő. Itteni orosz körökben attól tartanak, hogy a cár nem mondott le és súlyos harcok várhatók, mert a cár Pskovban volt és Pétervár felé tartott, hogy a forradalmi mozgalmat, amely csak akkor volt kitörőben, személyes jelenlétével meggyőztse. Az angolok azonban utközben feltartóztatták, napokig nem engedték, hogy útját folytathassa, majd pedig visszazsallították Pskovba, ahol most is vesztegel. Ezzel a cárt fajt aocompli elé akarták állítani. Oroszországban minden hivatalban angol ellenőrök működnek és a határon is angolok vannak és csakis az ő beleegyezésükkel lehet átlépni a határt.

Alultól a londoni egyezménynek, amely a közös béke kötésére vonatkozik, van egy titkos záradéka, amely szerint az éhség a forradalom a szerződést kötő országokat külön békére kényszerítheti.

Az angol körök szerint a régi orosz kormány erőszakkal idézte fel az éhséget, hogy ilyen módon a munkástömegeket a forradalomba kergesse, hogy jogot nyerhessen a különbéke megkötése céljából a tárgyalások megindítására. Az angol körök beismerik, hogy Oroszország ujjaszületése egyúttal Oroszország erőinek gyengülését is jelenti.

Berlin. A Vossische Zeitung az orosz forradalom előzményeiről a következő értesítést nyerte: Március 5-én Rotziankó lakásán tanácskozás volt, melyen megjelent az angol nagykövet és Mihály nagyherceg is. A tárgyalásokat azután tovább folytatták a főhadi-

Nemzetkát (németke) emlegették. Az entente követek erőfeszítései, melyekkel az eseményeket el akarták odázni, mindig a cárnén hiúsult meg.

Genf. A cári családban az ellentétek egyre észrevehetőbbek. Nikolajevics és Cirill nagyherceg egymással szembe helyezkedtek. Nikolajevics nagyherceg azonban elismerte az új kormányt s az új rendszert is.

szállásmesterrel, a дума pártok vezéreivel és magas rangú katonákkal. Másnap Carskoje Seló katonai parancsnoka tudomást szerzett a tanácskozásokról és a készülő forradalmi mozgalmról és értesítette erről Protopopov belügyminisztert, aki a külügyminiszterrel és a hadügyminiszterrel automobilon a cárhoz utaztak a főhadiszállásra. Aznap este az udvari körök már menekültek Pétervárról. A cár meghallgatta a két miniszter előterjesztéseit és Carskoje-Selóból külön vonatot rendelt a főhadiszállásra, hogy azon Pétervárra utazhasson.

Az angol katonai állás azonban ezt megutáta és a különvonatot Ewert tábornok frontjára küldötte.

Ezt a főhadiszálláson csak másnap tudták meg. A cár rendeletet adott ekkor ki, hogy a különvonat nyomban a főhadiszállásra, Pskovba menjen. Ruskij tábornok azonban megtagadta a rendelet teljesítését és a cár ilyen módon elvágva az utazás lehetőségétől, Pskovban maradt Anglia foglya gyanánt. Ami ezután történt, az mind a cár tudta nélkül történt. Mihály nagyherceg sem akart engedelmessé válni a forradalmárok vezetőinek. Azonban két választást elé állították:

vagy engedelmessé válni a forradalmárok rendszabályainak, vagy fogságba kerülnek.

A nagyherceg ellenszegült és azt hangoztatta, hogy esetleg a forradalmárok a köztársaság kiállítására is gondolhatnak. A дума tagjai ekkor kijelentették a nagyhercegnek, hogy a gondolkodást bizza rájuk és ő nyugodtan engedelmessé válni a rendszabályoknak.

Kedden Galitzin miniszterelnök katonákkal vettette körül a дума épületét, de ezután történt meg, hogy a katonák csatlakoztak a dumához és pár órával később ellopták az összes minisztereket, akik közül senkinek sem sikerült elmenekülni.

Kopenhága. A forradalmárok véres hangú támadásokat intéztek a cárné és anyacárné ellen, akiket Oroszország ellenségeinek tartanak.

Berlin. A hesseni fejedelmi családban, a cárné legközelebbi rokonai között, nagyon aggódnak a cárné életéért, noha a legutóbbi hírek szerint nem forog élete veszélyben. Valószínűnek tartják, hogy a megrendült idegzetű asszonyra súlyosan hatottak a legutóbbi események. Lépések történtek, hogy semleges diplomaták útján autentikus híreket kapjon a rokonság a cárnéről. — A cárnét gyermekeivel együtt Carskoje-Szelóban őrzik.

Pétervár. Rasputin meggyilkolása után egy hónappal merényletet követtek el Mária Feodorovna anyacárnó ellen, de titokban akarták tartani. Az anyacárnó Carskoje Szelóban tábori kórházat látogatott meg, amikor revolverből ötször rálőttek és az egyik golyó karján megsebesítette. Az anyacárné ellen 12 tiszt esküdt össze, vezetőjüket Dolgoriki herceget fölakasztották, a többiit agyonlőtték. Az anyacárné Kievbbe utazott, hol ma is orvosi ápolásban részesül.

A szociálista cár.

Stockholm. A cárválasztó népszavazás március utolsó hetében kezdődik meg és az egész hadsereg részt vesz benne.

Alexandroviés Mihály nagyherceg a következő proklamációt bocsátotta ki:

Testvérem akarata folytán súlyos feladatot róttak rám, amidőn példa nélkül álló háború és benső zavarok közepette a császári trónt reám ruházták. Ugyanattól a gondlattól áthatva, amely az egész népet eltölti, hogy a haza jóléte mindenekfelett áll, szilárdan elhatároztam, hogy a legfelsőbb hatalmat csak oly feltétellel fogadom el, hogy ez a nép akarata, amennyiben népszavazással, amelyet alkotmányhozó gyűlésbe küldött képviselőivel fejez ki, a kormányformát és az orosz állam új alkotmányát kell megállapítani. Amidőn a Mindenható áldását kérem, minden orosz polgártársamnak meghagyom, hogy mindaddig rendelje alá magát a kormánynak, a melyet a дума kezdeményezésére alkottak és amely minden hatalommal,

és tekintélyvel fel van ruházva, amíg egy közvetlen egyenlő és titkos szavazással választott alkotmányozó gyűlés a kormányformáról hozott határozatával a népakaratot ki nem fejezi.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Eszterházy Mór gróf egy újságtudósítónak elmondta, hogy Alexandrovics Mihály nagyherceget személyesen ismeri, legutóbb Cap-Martinben a háború kitörésekor találkozott vele. Az új cár beteges, vézna testalkatú férfiú, sokat utazott, nagy összeköttetései vannak Angliában és Franciaországban. Érzelmekre nézve

Nikolajevics Miklós a főparancsnok?

Béga. Nikolajevics Nikoláj napiparancsnokban felszólította a katonaságot, hogy várja be nyugodtan a nép akaratának megnyilvánulását és addig is vitézül védje hazáját. A nagyherceg elrendelte a politikai foglyok szabadon bocsátását.

Stockholm. Újabb hivatalos hírek nem jöttek Pétervárról, így hát a helyzet még ma is teljesen bizonytalan. Nem lehet tudni, hogy milyen a viszony az ideiglenes kormány és az új hadseregparancsnok, Miklós Nikolajevics nagyherceg között, sőt azzal sem lehetünk tisztában, vajjon engedelmessé-e a nagyherceg a cár ukázanak, a melylyel őt az összes hadak főparancsnokává nevezte ki. A lemondással egyidejűleg a cár természetesen kénytelen volt a hadsereg főparancsnokságáról is lemondani, hogy látható feje és legfőbb hadura legyen az orosz haderőnek. Alexejev vagy Gurko tábornokok közül egyikre sem eshetett a cár választása, mert a lemondás pillanatáig a cár velük együtt volt a főhadiszálláson, tehát bizalmatlanságot keltett volna irányukban.

Ugy segített magán ilyen körülmények között, hogy miként a trónörökösödés kérdésében, úgy a főparancsnokság dolgában is az uralkodó család egyik tagját jelölje ki a hadsereg élére, aki azonban — ballomás szerint — elhárította magától ezt a szerepet. Az orosz hadsereg kebelében is bizonytalanság uralkodik. A cár nélkül magára maradt egyes had-

utopisztikus szociálista, rajongó és iszonyuan gyűlöli a németeket. Felesége Brassow grófnő egyszerű polgárleány volt, morganatikus házasságot kötött vele és ezért évekig távol tartózkodott Oroszországtól. Később azonban a cár grófi rangra emelte nejét és ekkor tértek vissza hazájukba. Mihály nagyherceg Oroszország állapotaival, valamint az egész világrenddel elégedetlen, állandóan az orosz kormányrendszer megváltoztatásán törte a fejét. Minden szociálista iratot tanulmányozott. Hogy mint új cár, milyen irányban fog haladni, azt persze nem lehet tudni.

seregek külön-külön hadseregparancsnokok alá vannak rendelve, akik a maguk felelősségére intézkednek.

Haparándában úgy tudják, hogy Miklós cár éppen uton volt a főhadiszállásról Pétervár felé, mikor Pskov állomáson hírét vette a forradalom kitörésének.

Nem folytatta útját, hanem onnan küldte el az aláírásával ellátott lemondási okiratot és azt az ukázt, amelyben Miklós Nikolajevics nagyherceget hadseregparancsnokká, Lwow herceget pedig miniszterelnökké nevezte ki. Ez a két ukázmány Pskovból van keltezve, csütörtökön, március 15-én, délután 2 órakor.

Stockholm. Sajátságos, hogy Oroszországból a cár manifesztumának közzététele óta semmi újabb hír nem érkezett. A mit azóta tudunk, az mindössze Miljukov hivatalos körirata a külföldi diplomáciai testületekhez. A mely halgatás annak jele, hogy a forradalom még nem győzedelmeskedett végleg, mert ha így történt volna, sietve közölték volna a külfölddel azoknak a városoknak a névsorát, a melyek újabban csatlakoztak a forradalmi kormányhoz. Az a hír, hogy a cár Nikolajevics Miklóst a hadsereg főparancsnokává nevezte ki, mindenesetre koholtnak látszik. Feltűnő, hogy Miljukov a hatalmakhoz intézett részletes iratban egy szóval sem említi Nikolajevics kinevezését.

Pétervárott orosz élénkséggel nyitott karol üdvözölték a forradalom kiörését, de kérdés, vajjon meg fogja-e ez hozni az országnak azt a jólétet, amelyet tőle várnak. Elhíhető e, hogy az új kormány a vasuti kocsioknak százait órák alatt előteremtheti-e, amelyek a délvidék gabona transportjait az ország szívébe elvivezik? Hiszen Oroszország összes rendelkezésre álló vagonjai sem tudnák ezt megeselekedni. De ha mindez lehetséges volna, ha elég lokomotív és vagon állna is rendelkezésre: az eldugaszolt utvonalak, tönkrement vasutak, felrobbantott hidak lehetetlenné tennék ezt. Sem a jóakarát, sem a bevarrt zsebek nem tehetik napok és hetek alatt jóvá azt, amit félig és egészen korrumpált miniszterek generációi elrontottak. A felkelésnek most csak egy munkája lehet, olajat önteni a felkorbácsolt hullámokra, mert van egy olyan forradalmár is, mely nem elégszik meg a forradalmi doktrínákkal s ez az — éhség!

Ebben az országban, ahol minden eladó, vagonok, pálinka, szerelem és katonaság: ez a forradalmi éhség aligha fog olyan publikumra találni, amely egy Rodzianko becsületes és törvényes útján haladjon.

Ha a jelek nem esznek, úgy Oroszországban a kommun számára szabad a tér. Hogy Oroszország a politikai fejlemények milyen útjára tér be, ez ma kiszámíthatatlan, ebben a pillanatban szenvedélyessége fog határozni, nem pedig az előrelátóan mérlegelő ész.

Jelentős dolog, hogy a Pétervári Távirati Ügynökség csak olyan nevekkel szolgált, amelyekhez egy programot csatolni nem lehet. Talán szándékosan történt így. A jóléti bizottságnak talán még nincs is ilyen programja. Talán azzal akarnak előbb tisztába jönni, hogyan tájékozik az új viszonyok között az új cár. A háttérben itt áll Melistó-areal Miljukov, akinek egész politikai pályája az önző stréberség meghatározott programja.

Miután nem lehetett a volt cár első minisztere, megkísérelte első lenni a cár felett. Nem valószínű, hogy a forradalomnak vezetői ily nyugtalan fejnek munkásságát sokáig használhatnák. Az pedig alig hihető, hogy ő a tizenkettes bizottság névtelenjei közé elrejtőzék. S ha ez történnék, bizonyos, hogy csak azért tett így, mert valamennyiökből egy magasabb cél számára akart ugrásra alkalmas magaslattal teremteni. Ha Nyugateurópa feleletet kap majd arra a kérdésre, hogy hol is van jelenleg Miljukov, csak akkor lehet ítéletet mondani afelett, hogy melyik part felé közeledik az orosz állam léket kapott hajója.

Hegységet uraló sziklacsucs elfoglalása.

Budapest, március 19. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Nincs jelenteni való.

Olasz harctér:

A tengeremelléken serény repülőtevékenység és időközönként élénk ágyutüz. Az Etsch-völgyben egy el-lenséges léghajó bombákat vetett több helysége. A stílfsi hágótól délre egyik alpesi különítményünk elfoglalta a **Schneid-magaslatokat uraló sziklacsucst.**

Délkeleti hadszíntér:

Az Ochrida és a Prespa-tó között a franciák ismét hiába támadtak. **Höfer** altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtó-osztálya.)

Rodzianko leszorította Miljukovot.

— A véres száju harc párt elnöke háttérben. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Azokat a politikai köröket, amelyek Oroszország belső állapotaival s vezető férfijaival leginkább tisztában voltak, szerfelett meglepte Miljukov háttérbe szorulása, Rodzianko dumaelnök mellett, akit a forradalmi tizenkettes bizottság elnökévé választottak.

Miljukov neve Oroszországban régóta fogalommal lett. Benne kikristályosodottan él Anglia akarata, mely nemcsak a tengerek felett, hanem a végtelen Szarmata-síkság felett is uralkodni óhajtott.

Amit Rodziankóról tudnak, az, hogy az ő nyilvános szereplése és tevékenysége sohasem nyugodott nemzetközi alapokon.

Rodziankó büszke arra, hogy őt oroszos műveltségű férfiúnak tartásák, akinek minden törekvését kielégítette a birodalmi дума elnöki állásának helyes betöltése. Ezt mindig nagyon komolyan vette. Minden időben legelső feladatának tekintette, hogy az egyensúlyt a kormány és a népképviselő között fenntartsa s a dumában a politikai ellentétek eltüntetésén fáradozzék. S neki, aki korábban erősen a jobb-oldal felé hajlott, elég fáradságot adott, hogy a jobb és baloldallal szemben egyenlő mértékben igazságos lehessen.

Szigoru pártatlanságát ismerték s azért a Ház minden oldalán egyformán tisztelték. Mil-

jukov és társai őt, mint kertelő politikust tekintették, mert mindig elkerülni igyekezett, hogy a barátságos külföldiekkel szemben más-kép viselkedjék, mint szívesen látott vendégekkel, akikkel szemben figyelmes házigazdának szerepét kell játszania.

Rodzianko multját tekintve, aligha leszkapható egy cár nélküli Oroszország megalkotására. Akik őt a tizenkettes bizottság fejévé megválasztották, azok előtt ez aligha lehet ismeretlen. Azt kell tehát feltételeznünk, hogy az a forradalmi áramlat, amely a megcsontosodott orosz bürokratizmus falait égeti, aligha fogja bepiszkolni a cári trón lépcsőzetét. Alexandrovics Miklós a volt cár tanácsosnak tartotta, hogy a főhadiszállásra utazzék s ott tábornokának, Alexejevnek egészsége után tudakozódjék. Első fővárosát, Pétervárt, amelyet egyebiránt anélkül se tulgyakran üdvözölt, a forradalmárok kezére hagyta. De amint látszik, a birodalomnak többi városaiban is tulságosan forró lett alatta a talaj, Moszkva, a régi forradalmi város, Kazán, Kiew, mind a felkeléshez csatlakoztak. Végre is ez érthető, mert vég-eredményben egészen mindegy, hogy Pétervárott, vagy Moszkvában, vagy Kazánban kell-e ében halni.

Miljukov nem emlegeti a háboru folytatását.

— Megegyezés a békét követelő szociálistákkal. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Az orosz kormány, a külföldi fővárosokban akreditált nagykövetekhez és követekhez Miljukov külügyminiszter aláírásával a következő táviratot intézte:

A Pétervári Távirati Ügynökség híradásából már tudomására juthattak önnek az utolsó napok eseményei és a régi orosz politikai rezsim bukása, amely a nemtörődömség, visszaélések és bűnös könnyelműségek folytán támadt népharagban omlott össze. A haragnak az az egyértelműsége, amelyet a dolgoknak ma megdőlt régi rendje a nemzet minden egészséges rétegében keltett, megrövidítette és megkönnyítette a válságot. Ezek a rétegek mind esodálatos lelkesedéssel sereglettek a forradalom zászlaja alá és a hadsereg hamaros és hatásos segítségben részesítette a nemzeti mozgalmat, úgy hogy a mozgalom alig egy hét leforgása alatt győzedelmeskedett. A végrehajtásnak a gyorsasága szerencsére magával hozta, hogy az áldozatok száma oly kis számú volt, mint az a hasonlóan súlyos és széles válságoknál példátlan a történelemben.

Egy Pskovból, március 15-éről keletkezett aktában *II. Miklós cár a maga nevében és Nikolajevics Alexejev nagyherceg trónörökös nevében Mihály Alexandrovics nagyherceg javára lemondott a trónról.* Midőn Mihály Alexandrovics nagyherceg ez akta létrejöttéről értesült, egy másik, március 16-ról Pétervárról keletkezett aktában a maga részéről lemondott a legfőbb hatalom átvételéről addig, amíg az általános választójog alapján összeülő alkotmányozó gyűlésezet a kormány formáját és Oroszország új alaptörvényeit meg nem állapítja.

Ugyanebben az aktában Mihály nagyherceg felszólította az orosz polgárokat, hogy a nemzeti akarat végleges megnyilvánulásáig vessék alá magukat az ideiglenes kormánynak, amely a birodalmi дума kezdeményezésére alakult és minden hatalommal felruházva kormányoz.

Amidőn a kormány a hatalmat Oroszország történelmének a legnehezebb külső és belső válsága idején átveszi, tudatában van óriási felelősségének és mindenekelőtt azon fog igyekezni, hogy segítsen a nyomasztó bajokon, amelyeket a mult uralom hagyott örökségül reá; igyekezni fog a rendet és nyugalmat biztosítani az országban és a szükséges feltételeket előkészíteni, hogy a felséges nép akarata jövő sorsa dolgában szabadon kifejezésre juthasson. A külpolitika terén a miniszterium politikája, amelyben én reám bízták a külügyminiszterium tárcáját, tiszteletben fogja tartani a bukott rezsim nemzetközi kötelezettségeit; Oroszország meg fogja becsülni szavát. Gondosan fogjuk ápolni a barátságos és szövetséges nemzetekhez való viszonyunkat. És bizunk benne, hogy e viszonyaink az új orosz uralom alatt, amelyet a nagy és kis népek szabad fejlődése iránt való demokratikus tisztelet és a nemzetek közt való jó egyetértés elve fog irányítani, még bensőbbek és tartósabbak lesznek.

Felkérem, hogy az itt közölteket a kormánynak, amelynek akkreditálva van, tudomására hozza. Miljukov.

Stockholm. Az orosz helyzet sohasem volt ilyen bizonytalan, mint most. Miljukovnak, az új külügyminiszternek körirata óta egyáltalán nem érke-

zik az országból hivatalos jelentés. A munkásság és a дума tagjai között az ellentét egyre nő. A mérsékelt és a szociálista irányzat felvették egymással a harcot, amelytől várják a döntést a forradalom, további folytatásában.

Stockholm. Beavatott hírek szerint, hogy Miljukov lett a külügyminiszter és hogy az új kormány nem emlegeti az ország háborus céljait, arra mutat, hogy megegyeztek a hangadó szociálistákkal és Miljukovék lettek agresszív magatartásukról.

Stockholm. Oroszországból származó jelentések szerint a legszélsőbb balpárt egyre jobban kezdi követelni az új választások azonnali elrendelését. A szociálisták március 15-én általános munkásforradalmat akartak csinálni, ezt megakadályozandó tört ki a дума forradalma.

Arras és az Aisne között feladott földszav.

(Sarrail feláldozza csapatait.)

Berlin, március 19. (Hivatalos.) A nagytőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Arras és az Aisne között az utóbbi napokban egy földszavot tervszerűen kiürítettünk. A már régen előkészített hadmozdulatokat a nélkül hajtottuk végre, hogy az ellenség, amely csak habozva nyomult előre, megzavarta volna azokat. Biztosító csapataink körütekintő és tetterős magatartásukkal elleplezték az állások kiürítését és a csapatok elvonulását. A feladott területen szétromboltuk az ellenségnek hasznára válható közlekedési műveket. A lakosság egy részét öt nappal előlelemmel ellátva hátra hagytuk. Tegnap a tengerpart közelében az Artois arvonalon és a Maas két partján élénk volt a harci tevékenység. Délután, gyakran bevált ezredek egyes századai, a malancourti erdő délkeleti részében és a 304-es magaslat keleti lejtőkön 500 és 800 méter szélességben rohammal elfoglaltak több francia árokvonalat és 8 tisztet, 485 főnyi légénységet, valamint több géptegyvert és aknavetőt szállítottak be. A franciák éjjeli támadásait visszavertük. Rohamosportjaink előretörése a Mort-Homme déli lejtőjén is több fogoly beszállításával végződött. Kora reggel a Maas keleti partján, a Chambreste majortól északra, úgy mint az előző nap, megihusult több francia század támadása.

Keleti harctér:

Nincs lényeges esemény.

Macedóniai harctér:

Az Ochrida és a Prespa-tó között és a monasztiri medencében tovább folytak a harcok. A tavak közti szorosban és Monasztirtól északnyugatra

visszavertük a franciákat. A várostól északra csapatalk kíméletlen harcavetésével csekély térfelületet értek el. A Doiranától keletre Poroj pályaudvart az angolok elűzése után újra megszállták. Ludendorff, első főszállás-mester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Bjfel 3 órákor érkezett telefonjelentés.

Német katonák, akik látták az orosz forradalmat.

Berlin. A Lokalanzeigernak jelentik Brémából: Ma reggel német cserebeszültek érkeztek ide Oroszországból, akik csak néhány nappal ezelőtt hagyták el Odesszát. A sebesültek elbeszélései teljes képét adják azoknak az orosz eseményeknek, amelyeket eddig csak az ellenséges külföldi jelentéseiből ismertünk. A cserebeszültek egy részét február 18-án kellett volna Moszkvából elszállítani. Az utolsó órában azonban lemondták a szállítást, miután nem akarták a sebesülteket a városon keresztül szállítani a pályaudvarig. Csak egy héttel később vitték ki őket a pályaudvarra közúti kocsikon, melyeknek ablakait lefüggönyözték. A pályaudvarig minden incidens nélkül tették meg az utat.

Innen Pétervárra utaztak, ahol a német cserebeszültek a mult hétig maradtak. Itten automobilon vitték őket a finn pályaudvarig s annak ellenére, hogy ez a korai reggeli órában volt, a külső kerületekben hatalmas tömegeket láttak. Az utcákon csendőr és kozák járőrök vonultak keresztül. A tömeg között katonák is voltak fegyver nélkül és sebzültek legények, akiknek kard volt a kezükben, az utcai képek különös jeleget adtak. A tömeg egyszerűen feltartóztatta autójukat. A sofőr mellett csendőr ült lövésre készen. A tömeg a csendőrt leráncigálta és az autót felnyitották. Ugyalászik, a tömeg be akart hatolni, de felismerte, hogy kikről van szó és a német cserebeszülteket megkínálták cigarettával. Azután az automobiloikat utjukra erőszakkal.

A finn pályaudvaron hatalmas tömegű csendőrség volt összpontosítva. Katonáság is volt itt, ezek azonban passzív magatartást tanúsítottak. Délelőtt folyamán a csendőrök és a tömeg között heves harc folyt le. A pályaudvarról látni lehetett, amint a tömeg diákok vezetése alatt, akik karddal kezükben buzdítottak, ismételten neki ment a csendőröknek. A pályaudvar előtti téren a barakok között, melyek csapatszállítások céljából voltak felállítva, a harc ide oda hullámozott és ez reggel nyolc órától délután öt óráig, amíg a vasut a pályaudvaron várakozott, nem dőlt el. Ezután a vonat elhagyta a pályaudvart.

A pályaudvaron igen sokan tartózkodtak, akik menekülni igyekeztek Pétervárról. Katonák jöttek a cserebeszültekhez és gratuláltak nekik, mert hazautazhatnak és elmondották, hogy ők már megunták a háborút és ideje, hogy annak végét vessenek.

Az élelmezés egészen lehetetlen úgy itthon, mint a fronton. Nagyobb részt orosz gárda katonák voltak és elmondották, hogy éppen most érkeztek Moszkvából Pétervárra. A rigai frontról is hoztak katonákat Pétervárra és elmondották, hogy már napokkal ezelőtt is hatalmas vérengzések voltak és látták is, hogy az utcákon számos háznak be vannak verve ablakai. Egy finn katona, aki gyűlöletét az oroszok ellen nem titkolta el, elmondotta, hogy a pétervári nagy mutáció gyár munkásai

ndták meg az első alkalmat az utcai harc-
hoz. Egy tisztet, aki a parancsnoksággal volt
megbízva, lelőtték és ezután az utolsó emberig
elhagyták a gyárat. Később megtörtént az első
ütkezést, melynek hatszáz halottja maradt az
utcaik kövezetén.

Pető Sándor alkujja.

— Saját tudósítónk telefontelefonjelenése. —

A képviselőház ma folytatta a kivételes
hatalomról szóló miniszterelnöki jelentés tár-
gyalását. Szász Károly alelnök elnökölt és az
ülés megnyitása után bemutatta a Háznak
Szabolcsvármegyének a polgári segédszolgá-
lat behozatala érdekében küldött feliratot.
Ezután áttértek a jelentés tárgyalására.

Pető Sándor a választójog érdekében szó-
lalt fel: Rámutat arra, hogy Oroszországban
most általános választójogot akarnak behozni.

Illosvay Lajos államtitkár közbeszól: Nem
hiszem, hogy ott most általános választójog
jöjjön.

Pető Sándor: Ha az államtitkár ur nem
hiszi, akkor kössünk alkut. Ha Oroszország-
ban meg lesz az általános választójog, akkor
meg kell nálunk is csinálni.

Illosvay Lajos: En bátran megyek be
egy ilyen alkuba.

Pető Sándor ezután hosszasan bírálja a
kormány intézkedéseit és hibáztatja azokat és
végül kijelenti, hogy a miniszterelnöki jelen-
tést nem veszi tudomásul.

Károlyi János gróf a következő felszólaló,
aki kijelenti, hogy bár pártot kívánunk tartja
magát, azonban mégis szükségesnek tartja,
hogy hangot adjon annak a bizalmatlanságnak,
mellyel a kormány iránt viseltetik. Az erők
koncentrációját az ország érdekében szükséges-
nek tartja, a koncentrációs kabinetet sürgeti.
Végül az agrár reformokat sürgeti és a jelen-
tést nem veszi tudomásul.

Ezután Ráth Endre szólalt fel és hossza-
san foglalkozik a kormány a háború idején
követett politikájával. Felszólítja a közoktatás-
ügyi minisztert, hogy a tanulóknak tegye le-
hetővé, hogy a legrövidebb idő alatt fejazzék
be tanulmányaikat. Végül kijelenti, hogy bizal-
matlan a kormány iránt és a jelentést nem
veszi tudomásul. Ezután az ülés véget ért.

Figyelmeztetés nélkül elsüllyesztett amerikai hajó.

— Saját tudósítónk telefontelefonjelenése. —

Berlin. A Wolff-ügynökségnek je-
lentik Luganóból: Megbízható olasz
jelentések szerint február 2 óta a
szénhiány olyan nagy volt, hogy nem-
csak a csapatszállításokat kellett meg-
szüntetni, hanem a fontra készülő
élelmiszer vonatokat sem indulhattak
el. Most, hogy enyhült a szénhiány,
még mindig csak a kereskedelmi ten-
gereszetet van mód úgy ellátni, hogy
kizárólag az áruforgalmat tőntarthas-
sák.

London. Reuter jelentés: A *Vigilan-
cia* amerikai gőzöst figyelmeztetés nél-
kül megtorpedozták. Az *Ilionis* 5225
tonnás amerikai gőzöst, amely Lon-
donból Port-Arthur felé igyekezett,
elsüllyesztették. A *Citty of Mentis* 5552
tonnás amerikai hajót, mely Cardiff-
ból Newyork felé igyekezett, elsü-
lyesztették.

Krisztiania. A párisi norvég követ-
ség jelentése szerint a Ronuel 3220

tonnás, a Solferinó 3050 tonnás és az
Alfréd norvég gőzöskéket elsüllyesz-
tették.

Washington. A kormány a Mexikónak
adott jegyzékében, válaszul arra az indítványra,
hogy tiltsák be a lőszer szállítást a szövetsége-
sek részére, azt mondja, hogy ez németbarát
indítvány és azt visszautasítja.

Rotterdam. A Reuter-ügynökségnek jelen-
tik Sanghaiból: A kínai csapatok esütőtűkön
minden incidens nélkül megszállták Honkong
német gyarmatot.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Kedden: Kárpáthy Zoltán.

* Unger Mór tanítványainak hangversenye.

Evek óta megszoktuk már, hogy a leg-
több összetételű növendék-hangversenyt Un-
ger Mór tanítványai adják. Ritka mester az,
aki úgy értene a tehetségek selekciójához, a
meglevő képességek kifejlesztéséhez, és gazda-
ságos, szinte frappáns csoportosításához, mint
ő. A kulturpalota nagyterme zsufolásig megtelt
a Vörös Kereszt javára rendezett hangverse-
nyen s az előkelő közönség, köztük számos
zenetanár s az aradi iskolák növendékei taps-
viharral adóztak minden egyes számnak. A
hangverseny sikerének osztályosai a mesteren
kívül a következő kiválóbb növendékek: Un-
ger Ernő, ki a növendékek között csak korá-
nál fogva szerepel, de gyakorlati és elméleti
tudása őt a Telmányiek sorába, a zenei pályára
utalja. Beethoven 3. zongora versenyt adta
elő zenekari kíséret mellett nagy lendülettel
és átgondolt minuciózitással, ugyancsak ő jüt-
szotta a kamara-zeneszámok cello-partieját a
dilettantizmust meghaladó tehetséggel. Kötűnő
zongorásnak bizonyult Szántó Gizi, a Mendels-
sohn Rondo capricciosojában és Ach Olga, a
Dohnányi zongora-ötösben. A hegedűsök között
dicséretet érdemelt meleg tónusával Seidner
Annus, az Unger által hegedű-együttesre át-
dolgozott Versenydal (Wagner: Mesterdalnok-
ok) hegedűszólójában, a kis Kubelka Fer-
dinánd a Mozart hegedű-brácsa versenyében
parnerével, a többi kamara-zeneszámok brácsá-
sával Unger Zoltánnal, míg a kis Salgó Géza
az erejét talán ma még kissé meghaladó ne-
héz Wieniawszky D moll koncertjét adta elő
máris meglepő technikai készséggel és biz-
tonsággal. A kamara-zeneszámokban Hoffmann
Anna, Szöllösy Magda, Mandl György és külö-
nösen Reisinger György tettek tanúságot komoly
készültségükről. Ez utóbbi a Dohnányi zongora-
ötösének és Grieg vónos-négyesének korrekt
primhegedűseként tűnt ki, míg Mohos Zoltán-
ban egy új tehetséges brácsást ismertünk meg.
Külön elismerés illeti meg Unger Mórzt azért,
hogy a szóló-számokat egytől-egyig kőta nél-
kül adták elő, éppúgy a hegedűüniszónót és
a 40 tagú növendék-zenekar kőta nélkül jüt-
szotta. A vasárnap hangverseny újra meggyő-
zött arról, hogy a Városi Zeneiskolát nem le-
het, nem szabad Unger Mór kihagyásával meg-
csinálni. Akármilyen kitűnő hegedűst hozzanak
is ide, annak évek hosszú során át ke nem
fáradoznia, meg olyan eredményt tudna fel-
mutatni, aminőt Unger Mór már évek hosszú
sora óta felmutat. Merker.

* Herceg Ferenc köszönete a Kölcsey-egye-
sületnek. A Petöfi Társaság március 18-án ün-
nepelte meg Arany János születésének száz
éves évfordulóját. A nagyszabású ünnepségre
meghívta az aradi Kölcsey Egyesületet is. A
Kölcsey Egyesület Herceg Ferencnek, a Petöfi
Társaság elnökének ebből az alkalomból üd-
vözölő táviratot küldött, amelyben a rokoniérés
kifejezése mellett tudósította a Petöfi Társasá-

got, hogy a Kölcsey Egyesület április hó 6-án
szintén megfogja ünnepelni a nagy magyar
költő emlékezetét. A Kölcsey Egyesület üdvöz-
letére ma válaszolt Herceg Ferenc a következő
távirattal: Fényes Dezső urnak, a Kölcsey
Egyesület elnökének Arad. Arany János emlé-
kének szentelt ünnepünk napján küldött kolle-
giális üdvözlőket, mint a magyar írók szoli-
daritásának jóleső és megtisztelő bizonyosságát, a
Petöfi Társaság nevében hatáson köszöni Her-
ceg Ferenc.

* A színház hírei. Kárpáthy Zoltán Hevesi
Sándor nagyhatású színjátéka kedden ismét
színpadra kerül a premier szereplőivel. A „Zita-
alap” javára folyó hó 26-án rendezendő Szendr-
ey Mihály 80 éves jubileumi előadására a je-
gyek szerdán, 31-én, válthatók ki a színházi
pénztárnál.

* Vendégszereplés. Bródi Sándor: Tanítónő-
jének címszerepében lépett fel ma este egy
fiatal színész: Balog Erzsé, ki a színházi
kommunikáció azt hirdették, hogy „Hegedűs
Gyulának a tanítványa.” Ez bizony lehet, mert
hiszen Hegedűs Gyula tanára a Színházszereplői
Akadémiának, de hogy a kisasszony „Itűnő
tanítványa” volna a mesternek: azt — a nagy
művész érdekében — nem akarják hinni. A
vendégszereplő kisasszonynak tagadhatatlanul
kellems a hangja, de játéka bizony még sok
osizolásra vár. A megjelenése sem olyan,
amely túlságosan jogossá tette volna az Ara-
don való vendégszereplést. Ugy tudjuk, nem
„szerződöttesi célból” lépett fel, de a kezdő
művésznőknek előbb kisebb színpadokon kell
elvégezniök a szárnypróbálgatásokat, s csak
azután léphetnek a siker reményével a fejlett
izlésű aradi publikum elé.

Megbukott a Briand-kormány.

— Calleauxval tárgyal Poincaré. —

— Saját tudósítónk telefontelefonjelenése. —

Genf. Hivatalos jelentés szerint a Briand-
kormány beadta a lemondását. A lemondás
nem jött váratlanul, mert már napok óta tudta
mindenki, hogy a kormány olyan válságos
helyzetbe került, amelyből aligha tud szabadulni.
A legutolsó bizalmi szavazat alkalmával
már 182 szavazatot adtak be Briand ellen
és csak a házszabályok egy régi rendelkezésé-
nek felhasználásával lehetett számára némi
többeséget biztosítani. Ekkor már tudta min-
denki, hogy Briand aligha tarthatja magát.
Mikor pedig néhány nappal ezelőtt Lyautey
hadügyminisztert, aki a kamara akaratával
szembe helyezte magát, minden habozás nélkül
elejtette, csak hogy önmagát megmenthesse,
nyilvánvaló volt, hogy napjai meg vannak
számlálva. A legszámtotvebb politikusok, volt
miniszterek és miniszterelnökök fordultak el-
lene és a kormányt támogató pártok tagjai
közül is egyre többen csatlakoztak az ellen-
zőkhez.

Páris. Az Havas ügynökség jelleni: Poin-
caré ma délelött Deschanell kamarai elnökkel
és Duboskcal a szenatus elnökével tárgyalt,
majd Briandnal tanácskozott a kormányvál-
ság ügyében. Deschanell kijelentette, hogy
nem vállalja a kormányalakítást, mert köte-
lességének tartja meg maradni abban az állás-
ban, amelyet az ország képviselői rábíztak.
Poincaré Ribot pénzügyminisztert felkérte,
hogy alakítsa meg a hazafias egyesülés ka-
binetjét. Ribot még nem adott választ a felké-
résre, mert előbb a parlament többi tagjával
akar tanácskozni.

Zürich. Poincaré elnök hosszasan
tárgyalt Calleauxval, hogy arra az
esetre, ha Ribot nem vállalná a kor-
mány alakítását, őt kérje fel erre. Így
Calleauxnak is vannak esélyei arra,
hogy ő lesz a kormány feje. Érdekes,
hogy a kormány lemondása után a
a békepárti politikusok Calleaux köré
gyülekeztek.

Hegedüs Ede alezredes bűnpere.

— Princip arcképe az internáltak ruhájában. — Módosított vádindítvány. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A nagyszabeni hadosztálybírósg ma délelőtt kilenc órákor ismét nyilvános főtárgyalásban folytatta Hegedüs Ede alezredes bűnpereinek tárgyalását. Mint a főtárgyaláson kitűnt, szombaton kihallgatta a hadbírósg Ceika alezredes hadbíró, a temesvári hadosztálybírósg vezetőjét, valamint Sachter főhadnagy hadbíró vizsgálóbíró, akik mindketten az alezredes bűnpereiben dolgoztak és mint ismeretes mindkettejük ellen az alezredes a hadügyminiszterhez intézett memorandumában az elfogultság vádját emelte.

Nem idézik meg Nemes Zsigmond drt.

John Jenakie tábornok kilenc órákor megnyitotta a főtárgyalást és nyomban szólásra állott fel Munteán Viktor ügyvéd és kérte, hogy már egyszer előterjesztett ama kérelmét, hogy Nemes Zsigmond dr. országgyűlési képviselőt, valamint Weitz, Kéri, Mézes, Wolf, Werner nevű kulcsárokat, továbbá Wolf Jenő és Schifert főhadnagyokat tanukul idézze meg a hadbírósg.

Braun Rudolf ügyész: Tiltakozom, hogy a tárgyalás harmadik hetében újabb tanuidézésekkel álljon elő a védelem, mert csak ezzel elhúzzuk a tárgyalást. Ma már minden kérdés meg van világítva és az újabb tanuk sem tudnak több világosságot hozni az ügyre. A bíróság eddigiekből is tiszta képet alkothatott már magának. A magam részéről azonban újabb bejelentést teszek. Ceika alezredes hadbíró és Sachter dr. főhadnagy hadbíró vallomásai alapján meg kell változtatnom a vád negyedik pontját és pedig annak a, b, k, l, n, és q bekezdéseit illetőleg, amelyek szerint a vádlott hivatalos hatalommal való visszaélést tulajdonít az említett hivatalos személyeknek. Eredetileg becsületsértés vétségével vádoltam Hegedüs alezredes urat, ma azonban a katonai büntető törvénykönyv 514 §-a alapján ragalmazás büntetvéért emelek ellene vádat. Az itt elhangzott vallomások alapján ma már tudjuk, hogy azért húzódtok kilenc hónapig ennek a pernek a vizsgálata, mert az egész monarchia területéről kellett a tanukat beidézni, ami igen nagy késedelmet okozott. A vádlott tudta ezt, hiszen megjelent gyakran ugy a temesvári hadosztálybírósg vezetőjénél, mint a vizsgálóbírónál és ott informálták is a bűnper mindenkori állásáról. Ceika alezredes hazafiatlan beszédét illetőleg be van bizonyítva, hogy a vádlott tudva állított valótlanul, mert Gábor Ferenc főhadnagy nem mondta neki, hogy az alezredes hadbíró hazafiatlan beszédet mondott, hanem csak annyit, hogy „szokatlan” beszéd volt. Természetes, hogy megakarom adni a vádlottnak a bizonyítás legnagyobb szabadságát, de még egyszer tiltakoznom kell az ellen, hogy felesleges tanukihallgatással az időt elhúzzuk.

Védő: Sajnálom, ha a tárgyalás elhúzódnék, de kérnem kell a tanuk beidőzését, mert többek közt például Wolf főhadnagy úgy halotta, hogy Ceika alezredes hazafiatlan beszédet tartott. Az eddig meghallgatott tanuk mind a bastionokból és lünettékből jöttek elé, most már szeretnénk olyan tanukat látni és hallani, akik kívülről jöttek a táborba és megismerték a viszonyokat. Kérem indítványom elfogadását.

Ügyész: Ujra tiltakozom annak elfogadásá ellen és rá kell mutatnom, hogy Ceika alezre-

des hadbíró ur beszédénél csak az ugynevezett mentő tanu, Gábor főhadnagy volt jelen és ő sem mondta, hogy a beszéd hazafiatlan jellegű volt, csak mint említette, különös volt. És hogy a beszéd milyen volt, azt sem Gábor főhadnagy fogja megállapítani, hanem a bíróság, hisz a nagytekintetű hadbírósg ismeri a beszédet egész szövegében, az eskü alatt vallott Ceika hadbírótól.

A tanu rossz memoriája.

A bíróság hosszabb ideig tartott tanácskozás után kihirdette határozatát, amely szerint csak Weitz nevű tanu megidőzését rendeli el, míg a többi részét az indítványnak elutasítja, mert teljesen irrelevánsnak tartja a tanuk meghallgatását. A bizonyítási eljárás alatt már bebizonyult az, amire őket a védelem meghallgattatni akarja és a bíróság már abban a helyzetben van, hogy véleményt alkothat magának.

A bíróság ezután elrendelte a bizonyítási eljárás folytatását. Az első tanu, kit ma kihallgattak, Bánem Demeter, a katonai fegyintézet 64 éves főtagjára volt. Kihallgatása előtt a katonai ügyész kérte a vádlott eltávolítását a teremből, mert közvetlen parancsnoka volt és így az ő jelenlétében esetleg eltozult lenne. A bíróság ezt elrendelte.

Hummel alezredes hadbíró, tárgyalást vezető: Mondjon el mindent, amit az internált táborokról és az ottani életéről tud.

Tanu: Ezután elmondotta, hogy jelentette az alezredesnek, hogy nincs annyi hely, mint amennyi internált érkezik, de erre intézkedés nem történt. Gyakran izlette az ételeket, azokat jónak találta és soha senkisémm panaszkodott amiatt, hogy az rossz lett volna. Kijelentette, hogy az internáltaknak csak augusztus végéig járt zsold és azt ő maga személyesen fizette ki. Jelen volt, amikor a husz a fegyház iroda előtt álló mérlegem lemérték, látta, hogy a mérleg jó volt, de hogy miért hiányzott abból, azt ő nem tudja. Az internáltak sohasé panaszkodtak a hus minősége miatt, mert ő azt igen gyakran megkóstolta. A tanu a tárgyalást vezető több kérdésére azzal válaszolt, hogy nem emlékszik, mert mióta a felesége meghalt, azóta beteges, gyengébb a memoriája.

Ügyész: Igaz-e az, hogy mikor látta, hogy a husból hiányzik, bement az irodába és felháborodva azt mondta, hogy már megint a szállítónak adnak igazat?

Tanu: Nem igaz. Nyugodt voltam és mindössze annyit mondtam, hogy hiányzik a husból. Az igaz, hogy nem irtam alá a jegyzőkönyvet, mert láttam, hogy a husz jól mérték le.

Tárgyalást vezető: Volt-e mindig elég szalma?

Tanu: Az alezredes ur azt parancsolta meg, hogy amikor csak szükség van szalmára, vásároljanak. A kulcsároknak ki is volt adva a parancs, hogy ha látják, hogy nem elég a szalma, vagy ha az rossz, azonnal vegyenek frisset.

John tábornok elnök: Hogy fizette ki a zsoldot?

Tanu: Mindenkinek a kezébe.

Védő: Tudja-e, hogy az internáltaknál Princip fotogramit találtak.

Tanu: Nem tudom.

Ügyész: Tekintettel arra, hogy a tanu igen sok kérdésre nem válaszolt, vagy azzal a

kijelentéssel felelt, hogy nem emlékszik rá és ellentmondások is látszanak, amelyek ugyan nem rosszhiszeműek, de valószínűleg memoriájának gyöngüléséből keletkeztek, kérem a tanu megesketésének mellőzését.

A bíróság a tanut nem eskette meg.

Princip arcképei.

A következő tanu Reich Antal őrmester volt, aki az internáltak táborának irodájában dolgozott.

Ügyész: Minthogy eme tanu szintén gyanúsított, mert a husszállításnál észlelt hiányt leplezte és a kincstár megkárosítását tűrte, kéri, hogy a vizsgálat elrendelését olvastassa fel a bíróság.

Tárgyalást vezető: Minthogy ebben a perben ön is gyanúsított és vallomása folytán kára következhetne, figyelmeztetem, hogy nem kell vallania.

Tanu: Vallani akarok és minden kérdésre felelek. Ezután elmondja, hogy igen sokszor volt a táborban és látta, hogy az élelem épen olyan jó, mint a csapatoknál. Több ezer pár fehérneműt osztottak ki az internáltak között, sőt gyapju szvettereket is kaptak. Majdnem minden rapporton jelen volt, amelyet az alezredes tartott és tudja, hogy minden kérést teljesítettek. Nem igaz az, hogy büntetéssel fenyegették azt, aki kérést terjesztett elő. Egy alkalommal elrendelte az alezredes ur, hogy kutassák át az internáltakat és többeknél kabátjukba bevarrva találtak Princip arcképet és ekkor az alezredes összehívatta vakameny-nyióket, figyelmeztette, hogy ne merjenek fellázadni, mert ez esetben szigorúan megbünteteti őket.

Tárgyalást vezető: A bátyja szállított a tábornak takarókat?

Tanu: Igen, több ezret.

Tárgyalást vezető: Na lássa és miért a maga bátyja? Nem volt arlejtés kiírva?

Tanu: Volt. Temesvárról is érkezett ajánlat, az én bátyámat telefonon szólították fel, hogy adjon ajánlatot. Olcsóbb és jobb portékát ajánlott és ezért kapta a megbízást.

Tárgyalást vezető: Volt része a szállítási haszonból?

Tanu: Nem volt.

Tárgyalást vezető: Mi lett a Vörös Kerest javára gyűjtött pénzzel?

Tanu: Nem kezeltem pénzt.

Tárgyalást vezető: A jelentéző Gábor Ferenc főhadnagyhoz: Hová lett a pénz?

Gábor főhadnagy: Műlek közjegyzőnek adtam át, itt van róla az elismervény. (A főhadnagy a bíróság asztalára helyezi az elismervényeket.)

Védő: Volt tej a táborban?

Tanu: Az asszonyok és gyermekek naponta kaptak tejet.

Védő: Mit tud Hegedüs alezredes és Lachmann százados viszonyáról.

Tanu: Beszéltek az irodában, hogy Lachmann százados ur nem fér meg Hegedüs alezredes urral. Hogy miért, azt nem tudom.

Kerseványi alezredes bíró: Milyen előkészületeket tettek a helyiségekben, ha internáltak jöttek?

Tanu: Meszelték, ablakokat vágtak, viñamos világítást vezettek be.

Védő: Mit tud Radovics dr. magaviseletéről a táborban? Tudja-e, hogy izgatott?

Tanu: Nem tudom.

Vita a nem létező aláírásról.

Tárgyalást vezető: Mit tud a huszról?

Tanu: Ott voltam, mikor jelentették az alezredes urnak, hogy a husz hiányzik és lát-

iam, mikor a mérleget kipróbálták. Láttam azt is, hogy a mérleg nem játszik. Az alezredes ur mérgeződött, hogy senkisen igyekezett helyreállítani a mérleget. Mikor bementem az irodába, ott találtam egy cédulát, amelyre az volt írva, hogy vegyek fel egy jegyzőkönyvet a mérlegről. Először Neudenbachnak mondtam, hogy írja meg a jegyzőkönyvet, de ő nem írta meg, erre én megírtam és elvittem az alezredes urnak. Az alezredes ur nem találta jónak, akkor ő csinált egy fogalmazványt, amelyet én lemásoltam.

Tárgyalást vezető: Mi volt ebben a jegyzőkönyvben?

Tanu: Nem emlékszem.

Tárgyalást vezető: Figyelmeztetem, hogy az igazat kell mondani és nem szabad semmit elhallgatnia. Hogy lehet az, hogy nem emlékszik egy jegyzőkönyvre, amelyet maga írt és állított aláírásával?

Tanu: Nem emlékszem, hogy aláírtam volna, de szabadon megnéznem a jegyzőkönyvet.

A tárgyalást vezető megmutatja a tanúnak a jegyzőkönyvet, melyről megállapítást nyert, hogy nem írta alá.

Ügyész: Mit tud a Hegedüs kórházról? Ki szállította oda a takarókat?

Tanu: Tudom, hogy volt ilyen kórház, de hogy ki szállított, azt nem tudom.

Ügyész: Talán a bátyja szállított?

Tanu: A bátyám nem szállított, mert neki nincsenek olyan finom takarói, amilyenek oda kellett, mert ha jól tudom, ott sárga selyemtakarók voltak.

Ügyész: Maga, vagy a bátyja nem adakoztak a kórház céljaira?

Tanu: Egyikünk sem adakozott. Ugy tudom, hogy a város társadalmának előkelőségei adtak össze a kórház céljaira pénzt.

Radovic dr. szabadsága.

A következő tanu Schmidt Lajos őrmester, marosvásárhelyi városi tisztviselő.

Tárgyalást vezető: Ön ellen vizsgálat van folyamatban, mert az internáltak levelezését kicsempészté és ezért pénzt fogadott el. Ha nem akar vallani, vagy valamelyik kérdésre nem akar válaszolni, az jogában áll.

Tanu: Vallani akarok és minden kérdésre válaszolok.

Tárgyalást vezető: Mit tud arról, hogy a Vörös Kereszt javára gyűjtés történt, mi lett a pénzzel?

Tanu: Egy internált, ha jól tudom, Mátyás doktornak az öccse, szabadulása előtti napon eljött hozzám az irodába és átadott hatszáz és egynéhány koronát. Azt mondta, ő most hazamegy és majd hazuról intézkedik, hogy mi történjék a pénzzel. Vártam egy ideig, de ő nem írt és akkor én írtam neki, hogy mi történjék a pénzzel? Erre a levélre nem jött válasz. Vártam még egy darabig, aztán elvittem a pénzt doktor Mülek Lajos aradi kir. közjegyzőnek.

Tárgyalást vezető: Tud-e arról, hogy meg volt tiltva az internáltaknak a panaszkodás?

Tanu: Erről nem tudok. Sőt azt tudom, hogy bejöttek az irodába és előadták kérelmeiket és panaszukat.

Tárgyalást vezető: Maga hallotta, hogy panaszkodtak? Maga nem is volt abban a szobában, ahol az alezredes ur rapportot tartott?

Tanu: Nem hallottam a panaszkodást, de azt láttam, hogy jöttek rapportra és az irodában lévőktől tudtam, hogy kérésekkel és papaszokkal jöttek.

Tárgyalást vezető: Hallotta maga, hogy az alezredes ur megtiltotta a kérések elmondását?

Tanu: Azt nem tudom, csak arról van tudomásom, hogy egy alkalommal az internáltak ruháiba bevarrva *Princip testvérének* a képét találták meg és ezért szigorú büntetést helyezett kilátásba, ha nem viselik magukat nyugodtan.

Tárgyalást vezető: Arckép volt az, vagy pedig valami újságból való illusztráció?

Tanu: Ez utóbbi.

Védő: Mit tud Radovics doktorról?

Tanu: Teljesen szabadon mozoghatott a tábor körletén belül és mehetett egyik osztályból a másikba.

Védő: Hallotta, hogy Radovics doktor izgatott és az embereket feljelentésre biztatta?

Tanu: Hallottam, hogy egyik embertől a másikhoz ment és adatokat gyűjtött.

Tárgyalást vezető: Ezt Radovics doktor sem tagadja, hisz ő készítette a bűntény alapját képező memorandumot a bíróság számára, de ez egész más valami, mint az, hogy izgatja az embereket esetleges feljelentésekre. Természetes, hogy adatgyűjtés céljából fel kellett keresnie azokat, akik valamit tudtak.

Az internáltak kísérője.

Ezután a bíróság Ungureán Béla önkéntes szakaszvezetőt hallgatta ki. Ungureán Hegedüs alezredes térparancsnoksága idején a London főkulcsár osztályán volt kulcsár és mint ilyen alaposan ismerie az abteilungban uralkodó viszonyokat. Később pedig az irodában dolgozott. Vallomásában azt adja elő, hogy a London abteilungban a helyiségek nem voltak valami tökéletesek, fényesen berendezve, mert az internáltak elhelyezése máról-holnapra történt. Az internáltakat a bastillonokban helyezték el és prieseket és szálmazsákokat kaptak, míg a parasztok egy arasznyi vastagságú szalmát kaptak nyugóhelyül. Amikor a tanut az abteilunghoz helyezték a szalma nem volt friss, de azt akkor felfrissítették és az abteilungban mindent elkövettek, hogy a lünetteket lakhatóvá tegyék. A szerbek sűrűbben voltak elhelyezve. Láttam, amikor a szerbek megérkeztek. A vonatról meztlenül, rongyokba burkolva szálltak le. A kocsi tele volt piszokkal, mert a szerbek napokon keresztül ki sem mozdultak. A várban mindent elkövettek, hogy a szerbeket tető alá juttassák, mert december és hideg volt. Az élelem tisztességes volt. Hallotta, hogy tudós és máj sokszor volt, de az nem igaz, mintha belekét is főztek volna. Emlékszik egy esetre, amikor egy kulcsár bántott egy internáltat. Ez panaszra ment Hegedüshöz, aki megvizsgálta az ügyet és a kulcsár ellen eljárást indított. Arra az esetre is emlékszik, amikor London egy internáltat megfenyített, de ez nem ment panaszra, mert attól tartott, hogy kellemeden dolgok kerülnek napfényre. A kulcsárok különben mindig azt mondták az internáltaknak, hogy Hegedüs alezredes megtiltotta a panasz emelést és ezzel az internáltakat visszafartották a rapporttól. Tudja, hogy a várban elhelyezettek ruhákat és fehérneműket kaptak, de az intelligens elemek a ruhát nem fogadták el. A szerbek abteilungjához is be volt osztva 4-5 napig és ez alatt itt ruhákat nem osztottak ki, hallotta azonban, hogy ezek is kaptak ruhát is és vastag harisnyát. Mielőtt a szerbek jöttek, távirat érkezett, hogy hatszáz szerb érkezik Aradra. Erre a kilencedik számú lünette készítették el. A 600 helyett azonban 2300 szerb érkezett.

Tárgyalást vezető: Honnan tudja, hogy 2300 szerb érkezett?

Tanu: Ott voltam a vasuton, amikor Gábor főhadnagy ur összeszámolta őket. De kü-

lönben is 600 embert megtudok különböztetni 2300-tól. Elmondja ezután, hogy megérkezésük után kávé és kenyéret kaptak és utána megfürösztötték őket.

Tárgyalást vezető: Tud arról ön, hogy a kulcsárok jó falatokat ettek?

Tanu: Ezt látta, de erre nézve a kulcsároktól azt hallotta, hogy ezeket a dolgokat ők vették maguknak.

Tárgyalást vezető: Ha látta ezeket a visszaéléseket, miért nem tett ön följelentést?

Tanu: Kijelenti, hogy akkor ő még közlegény volt, mindenkivel függő viszonyban volt s így nem volt bátorsága arra, hogy jelentést tegyen. Ezután Ungureán elmondja, hogy tudja azt is, hogy Lenkei külön szobában festett úgy, hogy ne vegye észre Hegedüs alezredes. Arról azonban nem tud, hogy az alezredes tudtával festett volna. Láttam azt is, hogy az alezredes képét festi. Nem tudja azonban, hogy kinek a megbízásából és azt sem tudja, hogy egész nap festett-e, vagy csak szabad idejében. A tárgyalást vezetőnek arra a kérdésére, hogy Hegedüs alezredes hogyan bánt az emberekkel, a tanu azt mondja, hogy a katonákkal szemben katonásan, de jóakarattal és udvariasan bánt el. Ugyiszintén udvarias volt az internáltakkal szemben is és emlékszik arra, hogy egy alkalommal internált papok jelentkeztek az alezredesnél, aki kivánságukat nyomban teljesítette.

Mit látott Radovics dr?

Radovics doktor a tanuhoz: Igaz-e, hogy három tanu előtt úgy nyilatkozott, hogy Hegedüs alezredes három ízben felkérte önt, hogy az ő javára valljon.

Tanu: Nem igaz.

Radovics doktor: Nekem tanuim vannak, akiktől ezt hallottam, most azonban nem vagyok abban a helyzetben, hogy ezeket megnevezhessem.

Tanu: Ismét kijelenti, hogy nem igaz, mintha Hegedüs arra akarta volna rávenni, hogy javára valljon, különben szolgálaton kívül nem érintkezett Hegedüssel, akit nem is ismert.

Védő: Abszolút érthetetlennek tartom, hogy mi uton-módon jut Radovics ahhoz, hogy itt kérdést tegyen fel a tanuhoz, hogy a bíróság előtt a tanut megrágalmazza. Nem ériem azt sem, hogy miért igyekszik a tanukat diszkreditálni. Ehhez Radovicsnak nincs joga. Ilyen kérdéseket feladhat az ügyész, de Radovics még abban az esetben sem, ha ezek a körülmények saját érdekére vonatkoznának. Kéri a bíróságot, hogy oltalmazza meg a tanut, aki intelligens ember és aki nem teszi ki magát egy hamis tanuzás büntetettének. Még mindig nem látja tisztázottnak a kérdést és ez alommal ismét felvilágosítást kér, hogy Radovics doktor milyen címen szerepel itt mint sértett, milyen címen intéz kérdéseket a tanukhoz. Talán azért tekintik sértettnek, mert mint internált mindenféle privilégiumot élvezett és korlátlanul szabadon járhatott a táborban? Vagy pedig felelőssé akarja tenni Hegedüs alezredest azért, mert internáltak? Kéri a bíróságot, hogy Radovicstól vonja el a szót.

Ügyész: Radovicsnak joga van ahhoz, hogy kérdéseket intézzen a tanukhoz.

Tárgyalást vezető: Kijelenti, hogy ő engedte meg a kérdés feladását.

Radovics doktor: Nem akarta a tanut sértegetni vagy rágalmozni, hanem a kérdéssel csak azt akarta tisztázni, hogy Hegedüs alezredes itt büntetendő cselekményt követett el.

Ezután a bíróság kérdést intéz a felekhez a tanu megesketésére vonatkozólag. Az ügyész

a megesketést ellenzi, mert ő is kulesár volt s tekintettel arra, hogy az általa tapasztalt visszaéléseket nem jelentette az alezredesnek, részben mint bűnpártoló szerepel.

Védő: Kéri a tanu megesketését, annál is inkább, mert az általa tapasztalt visszaélések csak jelentéktelenebbek voltak s ő nem volt kompetens a feljelentés megtételére. Különben is a visszaélésekről csak hallomása volt. Ő maga visszaéléseket nem tapasztalt, intelligens ember léte pedig nem tételezheti föl, hogy valakinek a kedvéért ne az igazat vallaná.

A bíróság úgy dönt, hogy a tanu megesketi és ezt a határozatát azzal indokolja, hogy a tanu vallomása alatt nem provokált semmi olyasmit, ami szavahihetőségét kétségberonna. A tárgyalást vezető azonban, mielőtt a tanu az esküt leteszi, több ízben figyelmezteti a tanut, hogy vallomását most még megmáshatja. Elébe tárja, hogy vigyázzon, ne tegyen le hamis esküt, mert ezt a törvény szigorúan bünteti. Ismételtlen kérdezi, hogy nem bírta rá valaki kedvező vallomástételre.

Tanu: Nemmel válaszol.

A tárgyalást vezető meggyújtja a bíróság asztalán elhelyezett gyertyák egyikét és ismét felszólítja a vádlottat, hogy gondolja meg vajon leteheti-e nyugodtan az esküt vallomássára?

Tanu: Nyugodtan teszem le az esküt.

Tárgyalást vezető: meggyújtja a másik gyertyát megismétli figyelmeztetését.

Tanu: Nyugodtan esküszöm.

Tárgyalást vezető: Emelje fel három ujját esküre és figyelmeztetem, hogy még mindig van ideje meggondolni a dolgot, mert a törvény szigorúan bünteti azt, ki hamisan esküszik.

Tanu: Nyugodtan esküszöm, men az igazat mondtam.

Tárgyalást vezető: Mondja utábam az esküt.

A tanu leteszi az esküt és John tábornok elnök befejezettnek jelenti a mai napra a főtárgyalást és folytatását holnap reggel kilenc órára tűzi ki.

TORVÉNYKEZÉS.

Román nőgyelet a vádlottak padján.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Erdekes bűnper főtárgyalását kezdte meg tegnap — Marosvásárhelyről írják — az ottani királyi törvényszék ötös büntető tanácsa.

A letartóztatásban levő vádlottak a következők: Panea Miklósné tanítónő, Szonea Mária földbirtokosnő, Konecsa Eliza 18 éves, földbirtokos leánya, Nisztor Dénesné nyugalmazott tanítónő, Nisztor Kamelia görög-keleti lelkész neje, Dán Viora földbirtokosnő, Benghea Mária 20 éves, kereskedő leánya, Sperhez Jánosné tanítónő, Senchea Andrásné tanítónő, Voda Iona 18 éves, földbirtokos és jegyző leánya.

Vád volt még emelve Hamsea Jánosné görög-keleti esperesné és még hét román urinnó ellen, de ezek Romániába szöktek. Ellenük nyomozó levelet bocsátottak ki.

Az ügyész a btk. 144. §. 4. pontjába ütköző hűtlenség (hazaárulás) büntetvének vádját emeli ellenük.

Mikor Zernestet az ellenséges oláh hadsereg elfoglalta, Hamzsea Jánosné görög-keleti esperesné összehívta a nőgyeleti gyűlést s ott elhatározták, hogy a Zernesten az ellenséges hadsereg részére felállítandó kórház részére

ruha, ág és fehérneműt, valamint pénzt is gyűjtenek. Zernestet kerületekre osztották és a vádlottak, valamint megszökött társaik házról-házra jártak s gyűjtöttek az említett célra. Ezenkívül vádlottak közül többen, mikor az ellenség betört, az ellenséget virággal, szivarral, kenyérrel fogadták, a lefoglalt sütőkemencékben a tisztéknek kenyeret és húst sütöttek és szállítottak lakásukra. Az oláh tiszték által rendezett bálon vígan táncoltak.

Az első tárgyalási nap délelőttje azzal telt el, hogy az elnök megállapította a fegyveres örök között ülő vádlottak személyes viszonyait, számba vette a megidézett tanukat, felolvastatta a vádiratot és megkezdte a vádlottaknak a vádra való kihallgatását. A tárgyalás folyik.

A szökött katona faültetel.

— A temesvári hadbíróság főtárgyalása Aradon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A temesvári hadbíróság ma is tárgyalta Jeszenszky Györgynek a 33. gyalogezred szökött katonájának, aki a polgári életben bécsi artista, bűntudója a főtárgyalást, amelynek elnöke Negrea alezredes, vezetője Brindusa Sebestyén őrnagy hadbíró, bírái pedig Sándor és Emele századosok és Örti dr. hadnagy. Miután a szombati tárgyaláson vádolt a terhére rótt bűncselekményeket csalások, szökés és szabadságlevél hamisítása, illetőleg teljes beismerésben volt a mai tárgyaláson már a tanukihallgatásokra került a sor. A beidézett tanukkal a Csillag Róbert dr. főhadnagy katonai ügyész azt akarta bebizonyítani, hogy Jeszenszky György tavaszi utazási és eladási ügyekben családokat követett el és ez alkalommal jogtalanul bárói címet és „kisjeszenci” nemesi előnevet használt.

Először Bányai Sándor, magyarbretteyi állomás elöljárót hallgatta ki tanuként a bíróság a Sente Béla magyarbretteyi birtokossal kötött faültet dolgában. A vasuti altsziszt elmondta, hogy neki arról volt tudomása, hogy Jeszenszky György és Sente Béla faültetel kötöttek. Jeszenszky azt mondotta, hogy a katonaság részéről van megbízása tavaszi utazásra. Sente azonban a kitűzött határidőre nem szállított és Jeszenszky erre leszállta, továbbá azzal fenyegette meg, hogy öt lecsukattja, fölmentett fiait pedig bevonultatja katonának. A fenyegetés hatása alatt Sente másnap szállított is három vagon lőt a Jeszenszky által megjelölt földekre. A vasuti altszisztnek 30 korona borraavallót adott Jeszenszky.

Az aradi cég, ahová Jeszenszky a megrendelt fát küldte, csak az egyik vaggont váltotta ki, a másik kettőt Temesrékásra továbbították. Később Jeszenszky a szállításra 180 korona előleget vett föl a vasutól, amit Bányai Sándor fizetett ki neki.

Vádlott: Igaz-e, hogy én az első perben megmondtam magának, hogy az előleget a nyereségre veszem föl?

Tanu: Igen. Ez igaz. Az államvasutnak kára nincsen.

Következett a második vasutas, Simon Ferenc boiczai állomás elöljáró tanukihallgatása. Ez elmondta, hogy ugyancsak Jeszenszky mult év április 22-én három vagon, majd 4¹/₂ vagon fát küldetett Temesvárra. Erre 420 korona elővételt vett föl a vasutól. Ezt a szállítást mint a temesvári *Verftegsmagazin* megbizottja kötötte Sas és Hamory részére Boldea Szimeonnal. Ez az üzlet is egészen reális volt, az államvasutnak kára nincsen.

A két tanu megesketése után Fenichel Simon dévai fakereskedőt hallgatta ki a bíróság, akivel Jeszenszky szintén bonyolított le üzletet. Ő azonban a szállítási kötelezettségét nem teljesítette, részint mert gyanussá vált előtte a dolog, részint pedig, mert nem volt fája.

Ézután Brindusa dr. őrnagy hadbíró tárgyalást vezető a vád védelem képviselőihez fordult esetleges indítványokért. Goro Artur dr. főhadnagy védő Joó Béla árvaszéki ülnök tanukihallgatását kérte arra vonatkozólag, hogy vádlott már gyermekkorától kezdve degenerált és beszámíthatatlan. Az ügyész ellenzéje da-

cára a hadbíróság elrendelte a megidéztet. Ügyész e miatt semmisségi panaszt jelent be. Együttal kéri Varjassy Lajos polgármester és Pókay Dezső jószágigazgatósági titkár tanukihallgatását, szintén vádlott előéletére vonatkozólag. A bíróság az ügyésznek ezt a kérelmét elutasította, mire ismét semmisségi panaszt jelentett be.

Ezzel a tárgyalást az elnök holnapra halasztotta.

VAROS ES MEGYE.

Deutsch Andor előadása.

— A város nyolcmillió hős birtoka két és fél százalékot jövedelmez. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A városháza dísztermében vasárnap délután újból megjelent Arad közönsége előtt az „Osszetartás” szabadtársulat páholy. A termet megtöltő előkelő közönséget Varjassy Lajos dr. iparkamarai titkár üdvözölte a páholy nevében s rövid bevezető beszédében ismertette azokat a gondolatokat, melyekkel javunk érdekében foglalkozni kell, nehogy készülettlenül találja gazdasági életünket a világ katasztrófának vége, melyhez emberi számítás szerint kétségtelenül közelünk. Ezeknek a gondolatoknak egyik legjelentősebbje az, amellyel szavainak elhangzása után Deutsch Andor aradi gazdálkodó foglalkozott. Alapos szaktudással és gondos részletességgel ismertette a világ gabona termési fejlődését s rá mutatva a többtermelés nagy fontosságára és azokra a feladatokra, melyeket a többtermelés érdekében az államnak kell teljesítenie, rátért a közönség élénk érdeklődésétől kísérve Arad város gazdálkodási hibáinak ismertetésére s azoknak az intézkedéseknek feltételezésére, melyektől a kedvező gazdasági eredményt várni lehet.

Arad város mai átlag 44 koronát jövedelmező 5600 katasztrális hold földjét az ügyviteli munkákkal tulterhelt gazdasági tanácsnoktól és a szaktudás nélküli gazdasági szék hatásköre alól kivonva azoknak kezelését, egy gazdából álló szaktanácsra ohajtaná bízni, mely bizottságnak az éien a város által szerződötendő hivatásos képesített gazdasz állana, aki vezetné és irányítaná a földeket bérleők munkáját, ellenőrizné a földek trágyázását, kihasználását s elkészítene egy oly bérletrendszer-javaslatot, melylyel a földek a városnak értékükhöz viszonyított s emelkedő jövedelmet fognak biztosítani. Utak építését, a földeknek bérleő-szövetkezetek részére való bérbeadását, e szövetkezetek kötelezését gépek beszerzésére, vízlevezetékeket, mintagazdaságot, gyümölcsfatermelést, kertgazdaságot, gazdasági vasutak építését, a városi trágya és szemét házi kezelésbe vételét javasolta, mint oly intézkedéseket, melyek a város közel nyolc millió korona értékű földjének azt a jövedelmét fogják biztosítani, amelyre joggal igényt tarthat. Zöld asztal mellől, bürokratikus kezeln 5600 hold földet nem lehet. Oda szaktudással bíró egyén és szervezet kell és akkor a város legnagyobb vagyonrészre nem fog 2 és fél százalékot jövedelmezni.

Az előadást rendkívül érdeklődéssel hallgatta végig a közönség, melynek soraiban ott láttuk Kintzig Jánost is. Törvényhatósági bizottsági tagok is szép számmal jelentek meg a hallgatóság között.

Bizottsági ülések a városnál. A város jövedelmeinek fokozása érdekében a szaktanácsok három ülést is tartanak e héten, amelyen az adóigondoló bizottság javaslatait fogják tárgyalni. Csütörtökön délután 4 órakor ad hoc bizottság ül össze, amelyet a bérbeadott városi földek többtermelésének fokozására küzdött ki a tanács. Erre az ülésre meghívták a gazdasági egyesületet és jószágigazgatóságot is. — Pénteken a közlekedési és vámellenőrzési bizottság fog ülést tartani, a kiviteli vámok életbeléptetése tárgyában a kereskedelmi és iparkamarát ifju Varjassy Lajos dr. titkár fogja képviselni. — Végül szombaton a műszaki bizottság ül össze a szennyvíz levezetési díjak fel-emelése tárgyában.

HIREK.

LEGUJABB.

Híjel 2 óraker érkezett
telefonjelentés.

Mitjakov majdnem megfélekosított a
háborúról.

Mitjakov ma kiadott kiáltványának példás-
kép a következőket közli:

— Oroszország nem akarta a háborút,
amely majdnem három év óta véresen dúrózza
Oroszországot. Mintegy előre megfontolt és
hosszu idő óta előkészített támadásnak áldozata
Oroszország. Ugy mint eddig, folytatni fogjuk
a küzdelmet a rabló hajlamú faj hódító kedve
ellen, amely azt képzeli, hogy tárhételien elő-
relépni gyakorolhat és a huszadik század sza-
bad Európájára kényszerítheti a perosz milita-
rismus uralkodó gyalázatát.

Hüen ama szerződéshez, mely
Oroszországot elválaszthatatlannal egye-
síti diéső szövetségeseivel, Oroszor-
szág velük együtt el van határozva,
hogy a világnak minden áron bizto-
sítsa a népek békekorszakát egy ál-
landó nemzeti szervezeten át, amely
garantálja a jog és igazság tiszteletét.
Oroszország szövetségesei oldalán szü-
net nélkül és gyengeség nélkül fog
harcolni mindvégig a közös ellenség
ellen. A kormány, amelynek tagja va-
gyok, minden energiáját a béke elők-
szítésére fogja felhasználni és igye-
kezik fog minél gyorsabban jóvá tenni
a múlt tévelygéseit, amely utóbbi
az orosz nép hárei lendületét és a vi-
tóz katonaságot gyengítette.

A Lyoni lapoknak jelentik Péterváriól:
Carskoje-Neóban Alexejev cárcsarevics kanya-
róban megbetegedett és 39° fok láza van. Az
új kormány a téli palotát a nemzet tulajdo-
nává nyilvánította, hogy az alkotmányhozó nem-
zetgyűlés székhelyévé avassák.

Kopenhága. Finn lapok jelentése szerint
Finnországban a csendőrség megszüntette mű-
ködését és a Balti Flotta parancsnokát Hel-
singsforsban megölték. Az utcákon katonák
vontak végig és minden tisztet, aki vona-
kodott a formádalmi jelvényt feltűzni, leszártak.

Newyork. A vasutasok sztrájkja véget ért.

Lovagias afférek.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítók:
Sándor Pál és Zubovics Fedor között
lovagias affér keletkezett. Zubovics Fedorkól
nyilván egy villamos utazás alkalmával a ka-
lauznó berletjegyét kérte, mire Zubovics föl-
jelentést tett ellene. Az igazgatóság a kalauznót
azonnal elbocsátotta, Sándor Pál azonban azzal
az indokolással, hogy meg kell várni a rendőr-
ség vizsgálat eredményét, ismét visszahelyezte
állásába. Zubovics Fedor erre fölkereste Sándor
Pált hivatalában és követelte a kalauznó rö-
göni elbocsátását, amit azonban Sándor Pál
megtagadott. Ebből kifolyólag Zubovics Palu-
gyai Móric gróf és Szücs György útján
provokáltatta Sándor Pált, mert állítólag nem
hite el az ő szavain, Sándor Pál Almássy
Lászlót és Lévay Lajost nevezte meg segé-
deikül. A megbízottak rövid tanácskozás után
megjártak, hogy Sándor Pálnak sértő szándéka
nem volt és ezzel az ügy békésen elintéződött.

Orosdy Fülöp zürichi utja miatt Rakovszky
István sajtótámadásokat intézett ellene: Orosdy
ezért Almássy László és Farkas Zoltán útján
provokáltatta Rakovszkyt, aki holnap fogja
megnevezni segédeit.

Orosdy Fülöp báróhoz segédei levelet in-
tértek melyben elmondjuk, hogy Rakovszky
István kijelentette nekik, hogy az Estben ko-
mólí nyilatkozta a báró saját személyében,

politikai és egyéni reputációjában nem akarta
sérteni. Így, hat senmiféle lovagias eljárásnak
mínes helye egyébként Gresswein Sándor le-
vele bizonyítja, hogy Orosdy Fülöpöt a herceg-
pümpis szolította föl a zürichi utra.

— Teljes összhang Nemzetország és
a monarchia közt. Berlinből jelentik:
A birodalmi kancellár rendkívül meg-
elégedetten nyilatkozott bécsi utjáról
és az ottani fogadtatásról. Berlinből
jelentik: Félhivatalosan jelentik: A
birodalmi kancellárnak bécsi tartózkodása
alkalmat adott a központi ha-
talmak külpolitikai helyzetének a je-
lenlegi politikai és háborús helyzettel
összetűgő kérdések téspos megvita-
tására. A különféle kérdésekben a
két nagyhatalom között teljes ösz-
hang volt megállapítható.

— A szíri hadvezetés új vezetője. Ber-
linből jelentik: A sajtóírásokról jelentik:
Császári március 15-én kelt elhatározásával
Hoen Miksa lovag vezérőrnagyot saját kör-
vezető felmentette a sajtóhadiszállás paran-
csokságától és a hadi levéltár parancsnokává
nevezte ki. A király a sajtóhadiszállás paran-
csokává Eisner-Bubna Vilmos vezérőrnagyot tes-
tületbeli czéredést nevezte ki.

— Szászói Hr. Ottenberg Tivadar udvari
tanácsos, az aradi kereskedelmi- és iparkamara
elnöke, az Aradi Első Takarékpénztár vezér-
igazgatója több hétig tartó külföldi utjából vis-
szérkezett s átvette az iparkamara és az Aradi
Első Takarékpénztár ügyeinek vezetését.

— A Pesti Magyar Kereskedelmi
Bank békésmegegyei földmívelésére. Békés-
csabáról írják: A nagy pénzügyintézetek
azzal a szándékkal vetették magukat
a mezei gazdálkodásra, hogy kellő
befektetéssel intenzív földmívelésbe
fognak és megnövelik a magyar föld
produkáló erejét. Különösen a Pesti
Magyar Kereskedelmi Bank, az ország
ez egyik első pénzügyintézeté jár e te-
kintetben elől jó példával. Már igen
sok uradalmat vett bérbe. Nem régi-
ben Biharország egyik nagy uradal-
mát és a sarkadi cukorgyárat vonta
érdekkörébe, most pedig Békésme-
gyébe is ellátogatott. Mint értesülünk,
a Kereskedelmi Bank 25 évre bérbe
vette az özv. gróf Wenckheim Fri-
gyesné tulajdonát képező békési ura-
dalmat. A birtok terjedelme körülbelül
30.000 hold. A bérlet ez évi október
1-én kezdődik. A bank nagy befekto-
téssel fog a birtok kezeléséhez. Inten-
zív gazdálkodást folytat, különösen a
cukorrépa termelését fogja kultiválni,
továbbá a kendertermelési fokozottabb
méreteken fejleszteni és ezzel példát
mutat a békési régi módu magyarok-
nak is földjük jobb kihasználására.
Ebből a szempontból tehát örömmel
kell üdvöznünk a Pesti Magyar Ke-
reskedelmi Bank új vállalkozását.
Békésnek és környékének csak haszna
lehet belőle!

— Kitüntetések. A király az ellenség előtt
tanúsított vitéz magatartásuk elismeréséül Far-
kas József 33. gyalogezredbeli hadnagynak,
az ellenség előtt repülői minőségben elesett
Peczei Béla 33. gyalogezredbeli hadnagynak,
továbbá Pollák Lőrinc 3. honvédhuszárezred-
beli hadnagynak a katonai érdemkereszt 3.
osztályát a hadiélkülmenyvel és a kardokkal
állományozta és Cselmagan Vazui 28. vadász-
zászlóaljbeli szakaszvezetőnek megengedte,
hogy a német császár által neki adományozott
„Ézst-érdemrend"-et elhozdassa és vi-
selhesse.

— Halálozás. Donogány Zakariás dr., or-
vos, egyetemi magántanár f. hó 19-én, életé-
nek 49-ik évében elhunyt. A temetés f. hó
21-én, szerdán, délután 4 óraker lesz a Kerp-
pesi-ut melletti temető halottasházából. Az el-
hunytban Zimmermann Károly dr. kórház-
igazgató sógorát gyászolja.

— Barabás Béla Kossuth Lajos politikájá-
ról. A Kossuth-asztaltársaság ma este — Kos-
suth Lajos halálának évfordulóján — tartotta
meg évi közgyűlését. A régi tisztikart közfel-
kiáltással újra megválasztották, a házetérre tá-
vozók helyét betöltötték s üdvözlötték az aszt-
altársaság vendégét, Barabás Bélet. Aztán
Barabás Béla állott föl szólásra s a Kossuthi-
szelleggel kezében élénk figyelem között mon-
dotta el beszédét: — Kossuth Lajos emléke
— mondotta a többek között — frissebb és ra-
gyogóbb, mint valaha. Az eszmék, amelyekért
küzdött, most közelednek azéré s gyönyörű idő-
szakához. A nagy háboru tanúságaival nemesen a
magyar nemzet életképességét bizonyította be,
de azt az igazságot is, melyet Kossuth Lajos
hü letett meggyőző erővel, hogy minden politiká-
ának csak akkor nem jogosultsága, míg a
népért, a nép egészért munkálkodik. Az
élénk eljenzéssel kísért beszéd után Nagy Sándor
dr. emelkedett szólásra s pompás szónoki
csoportosítással mutatott rá Barabás Béla igaz-
ságainak a való élethez való viszonyára. Bara-
bás Béla színmagyar egyéniségét állította oda
példaképpül, kirel elidűta Károlyi Mihály gróf-
nak azt a mondását, hogy — Amerikában ő
mindenütt becsületére volt a magyar géniusz-
nak! Az asztaltársaság aztán a felállítandó
vasvitéz szobor ügyével foglalkozott.

— A német tengeralattjáró-harc februári
eredménye. A Wolf-iroda jelentik: Hivatalosan
közöttették már, hogy február hónapjában a
korlátlan tengeralattjáró-harcban 781.000 tonna
hajótért súlyesztünk el. Ebből a számból
legalább 500.000 tonna esik az angol hajókra.
A szám nem eléggé pontos, mert nem mind-
egyik hajó tüzte ki zászlaját. Most már nem
titok, hogy amikor a korlátlan tengeralattjáró-
harc megindult, arra számítottunk, hogy ha-
vontia 600.000 tonna hajótért súlyesztünk el. Le-
lát az eredmény jóval felülmúlja a várakozást.
De tekintettel arra, hogy a seuleség hajók egy
része nem indult el az angol kikötők felé, tel-
josen fedte volna a német számítást az is, ha
havonta csak 525.000 tonna lett volna az ered-
mény. A 781.000 tonna tehát közel 50 szá-
zalekkel mutta felül reményeinket.

— Szarai utolsó erőfeszítése. Szó-
fiából jelentik: Monasztirnál március
7-ike óta tartanak a harcok és még
mindég nem fejeződtek be. A Mace-
don fronton Sarrail két-égbeesett,
utolsó kísérletet próbál morális cetők
kihasználására tenni.

— Közművek díjazása. A hírlap előáll-
tás költségeinek (újságpapír, festék, olaj; min-
kaberek) horribilis emelkedésére való tekintet-
tel a kiadóhivatalnak nem áll módjában hiva-
talok, egyesületek, intézetek közleményeit, to-
vábbá felülnzeti névsorokat, adakozók jegy-
zékét, nyilvános nyugtázásokat, gyűjtési ered-
ményeket, stb. díjatanul leközölni. Azonon
tekintettel azon körülményre, hogy a felsorolt
kimutatások részint jótékony, részint kulturális
cél is szolgálnak, csupán 30 fillert számítunk
soronként, noha ezen összegből még a szedi
önköltségünk sem térül meg. Kívántuk csak
azok a hírek képeznek, amelyeket a közhiva-
taloktól leközlés céljából a hadijótékonyág ér-
dekében kapunk.

— A táviró vezetők megrogálása. Var-
jassy Lajos porgármester arról értesít, hogy
ujabb időben sürün érkeznek a királyi ügyész-
ségekhez teljelentések a miatt, hogy a közutak
mentén levő táviró- és távbeszélő póznákon el-
helyezett porcellán-szigetelőket, főleg fiatalok
egyének, pajkosságból kavicsdobásokkal el-
törték és nykép a táviró s a távbeszélő hasz-
nálhatóságát káros módon betolyásolták. Fig-
yelmezteti eméltogy a város lakosságát, kü-
lönösen a fiatalokat, hogy a tettebb emi-
lett esetek nagy súlyos büntető jogi követke-
z-

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Forradalom előjelei Olaszországban. — II. Miklós még nem mondta ki az utolsó szót.

Zürich. A Tagesanzeiger jelenti: Az utóbbi időkben ismételen olyan események fordultak elő Olaszországban, melyek hasonlatosak az orosz forradalmat megelőzőtt eseményekhez.

Köln. Kopenhágából érkező hivatalos forrás szerint az oroszországi események még korántsem fejeződtek be. A cár egyelőre kikényszerített lemondásával még nem mondta ki az utolsó szót. Mihály nagyherceg manifesztuma azt bizonyítja, hogy azt a cárral a legnagyobb egyetértésben készítették. Célja az idő kihuzása a cári család érdekében.

Rotterdam. Pétervárról jelentik: Ruszkij és Envert tábornokok még nem válaszoltak a pétervári kormány távirati felszólítására állásfoglalásukat illetően. Így e két ismert hadseregparancsnok magatartása még nincsen tisztázva.

Stockholm. Az ideiglenes kormány egész Oroszországra kimondotta az ostromállapotot. A zomsztrók magatartása még kértéges.

Stockholm. Orosz határról jelentik: A politikai cenzurát fölfüggesztették. Az orosz lapok utasították tudósítóikat, hogy ezentul eszerint dolgozzanak. Olyan politikai személyiségek,

akiknek tendenciája teljes ellenjében áll Miljukov háborus céljaival, rögtön visszautazott Oroszországba.

Genf. A Temps jelenti: Már eddig is igen komoly válságok törtek ki a дума balpártjai között. Az oktobrista párt már régen fölállította azt a követelést, hogy a cár mondjon le és a régensségre Mihály nagyherceget nevezzék ki. A munkásbizottságok pedig a választások rögtöni kiírását követelték. Rodzianko és társai tiltakoztak ez ellen és a békekötés utánra szeretiék volna kitolni a választásokat. Mihály nagyherceg manifesztuma az oktobristák magatartását még jobban megnehezíti.

ményekkel jár, valamint arra is, hogy ezen közveszélyű események megakadályozása és a felmerülő eseteknek bejelentése a lakosságnak elsőrendű kötelessége.

— **Hadjótékonyság.** Irányi Mórné, Zaránd, 10 koronát a vak katonák részére, Weil Erzsi, Dombógháza, 6 koronát a rokkant alapjára és Szabó György e. é. ö. őrmester 5 koronát küldött a hadiárvaik segélyezésére.

— **Kerpel kölcsönkönyvtár** új könyv- és zenepótljegyzékei megjelentek. 901

— **Irásmunkák, sokszorosítások.** Állandó gyors- és gépiró iskola., Internacionális javító műhely: *Ziffer és Hollós írógépvállalatánál* a főpostával szemben. - 773

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Az aradi ipartestület évi közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az ipartestület székházának kisterme vasárnap zsufolásig tellett meg az érdeklődő iparossal, amely a másodikban összehívott közgyűlésen határozatokat hozni volt hivatalos.

Steigerwald Alajos testületi elnök rövid visszapillantást vetett a letolyt harmadik évre és megállapította, hogy meg kell hajolnunk a magyar iparosság teherbirása előtt s örülnünk kell ama nem is sejtett szívósságának, amelynek tanujelét adta e súlyos időben.

Az elnök javaslatára jegyzőkönyvi köszönetet mondott a közgyűlés, Sófalvi György testületi tükárnak, aki az irodával egyetemben e nehéz időben is mindenkor a tagok érdekében oly eredményesen működött, hogy külön elismerést érdemel.

Höngig Ottó indítványára erkölcsi kötelességévé teszik a testület tagjainak, hogy hadiárvaikat teljes ellátásról vegyenek fel tanoncokul.

Kimondotta továbbá a közgyűlés, hogy a háboru okozta nehéz viszonyokra való tekintetből úgy az államtól, mint a várostól anyagi támogatást fog kérni annak a munkának ellenértékéül, amelyet a testület mint helyettesítő iparhatóság végez.

A Budapesten ez évi április hó 8. és 9-én tartandó országos iparos-kongresszuson a testület az elnökkel és a tükárral képviselteti magát.

Az „Ottenberg Tivadar-alap“-nak kiosztásra kerülő kamatait ez évben egy iparos özvegyének adta ki a testület.

Az indítványok során nagy lelkesedéssel fogadták el ifj. Czeiler István határozati javaslatát és kimondták, hogy az aradi ipartestület

let kötelességének tartja az anya- és csecsemővédelem céljából megindított mozgalmat töle telhetőleg támogatni. Az azonnal megindított gyűjtés közel 200 koronát eredményezett.

Megkeresi a közgyűlés Kintzig Jánost, Arad város főispánját, hogy hívja értekezletre az aradi pénzintézetek képviselőit, vezetőit, megbeszélendő, miképen álljanak a takarékpénztárak a háboru miatt sokat szenvedett ipari üzemek felségítésére irányuló testületi, állami és társadalmi munkának és törekvésnek támogatására és ezért memorandumot nyújt át neki.

Sófalvi György dr. indítványára megbízást kapott az elnökség és előjáróság egy tanácsotthon ideiglenes szervezésére és felállítására.

Végül megejtették a megüresedett állásoknak választás utján való betöltését. Egyhangulag, közfelkiáltással választották meg testületi főügyészeknek újból Tabakovits György dr. ügyvédet 5 évre.

Tükár felolvasta Barabás Béla dr., a testület örökös tiszteletbeli főügyészeinek köszönő sorait a testület üdvözlő iratára, amelyet országgyűlési képviselőségének 25 éves jubileuma alkalmából intézett hozzá. A közgyűlés a kedves és lelkesítő levelet örömmel vette tudomásul.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Háborut akar az orosz nép — angol forrás szerint.

A Daily Chronicle jelenti Pétervárról: A hadsereg és a nép a háboru mellett van. Egy szónokot, aki ezt kiáltotta: Le a háboruval! — a gárdakatonák lehurrogtak és le akarták szurni. A vidékről ellentmondó hírek érkeznek. Pétervári katonák a harctéren levő katonáktól üzenetet kaptak, melyben ez áll: „Viseljétek jól magatokat testvérek Péterváron, védjétek a szabadságot, mi egy lépést sem hátrálunk.“ A szabadon bocsátott rabok sok kellemetlenséget szereznek a városnak, katonaruhát öltenek és behatolnak a magánlakásokba. A katonaiskolák növendékei teljesítenek rendőri szolgálatot. Ugyan-

csak a Daily Chronicle jelenti Pétervárról: Tegnapi a szabadelvű hazafiak és a tulzók között egyenetlenség támadt. A helyzet nagyon veszedelmesé vált. A szenvedélyek úgy felángoltak, hogy tartani lehetett attól, hogy a földühödött katonák, — akik teljesen kivetkőztek önmagukból — a дума-bizottság tagjait megölik. Oroszország a legborzalmasabb anarhia szélén áll.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Buvárhajóink az argei csatornában, az Atlanti-Oceánon és az Északi tengeren újabban 116.000 brutto regiszter tonnát súlyesztettek el.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A képviselőház interpellációs könyvébe a következő interpellációkat jegyezték be: Apponyi Albert gróf a német birodalommal kötendő gazdasági szerződések, Polónyi Dezső a horvát országgyűlés elé terjesztett felirat, Coppony Traugott az erdélyi károsultak katonai felmentése, Szabó István (nagyatádi) a vidéki malmok fűtőanyaggal való ellátása, Hódy Gyula az Operaház körül tapasztalható visszasságok és helytelen szerződés kötések dolgában, Sümegi Vilmos Csikvármegye kártalanítása és Szarvas György az ország biztonsága ellenében elkövetett mulasztások tárgyában. Az újságírók kérdésekkel ostromolták meg Szarvasnyit, de a képviselő kijelentette, hogy nem nyilatkozik interpellációjáról, nehogy a kormány elkészülhessen a válasza.

Feltűnést keltett ma a képviselőháznak úgy ellenzéki, mint munkapárti folyósóján, hogy Tisza István gróf miniszterelnök, ma reggel megérkezett Bécsből, nem jelent meg a Házban. Az ellenzék folyósóján vérmes kombinációkat fűztek ehhez, bár konkrétot nem tudni, erősen tartja magát ezekben a körökben az a hír, hogy a király kifejezte Tiszának, hogy ragaszkodik a koncentrációs kabinethez. Naponta várják eldülését, mert a király, mikor Pestre jön, már a koncentrációs kabinetet akarja látni. A munkapárti oldalon cáfolták ezeket a híreket, de ők sem tudják, hogy a miniszterelnök mért nem jött el a Házba.

Tisztelettel kérjük

azokat a t. tábortól elkövetőinket, akik az a tábortól postaszámukat megváltoztatták, hogy egyidejűleg a régi tábortól postaszámukat is írják meg, mert ellenkező esetben a lap pontos küldésében fennakadás állhat be.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* Szibéria az Arany-sorozat III. filmje vasárnap az Erzsébet-mozgósínházban. A fehér cár birodalmát, Szibéria végtelen hómezét és megdöbbentő képeit hozza elénk a természet valódi színpompájával e csodás film. Az öt felvonásos dráma mesészövege rettenetes látványa a zsarnok orosz uralomnak. A korruptió, az embertelenség, a zsarnoki uralom utain vezet végig az idegizgató érdekességgel megírt dráma, amelyben a nézőközönség nem tudja előre, hogy mi lesz a esemény fejleménye, hanem minden jelenete a váratlan meglepetéssel lesz a nézőre. A dráma ötödik felvonásának a tartalmát teljes lehetetlen leírni, oly lebilincselő és megragadó. Az ártatlanul száműzött és hurcolt szökevények menekülése parázsló

KURZER BERTALAN

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott fogtechnikus műterme Weitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Fogat huz, plombál. Készít egyes fogat ép ugy, mint egész fogsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

nul áll az összes eddig bemutatott hasonló felvételek között.

* **Szívtelen asszony.** (Drámai sláger az Urániában.) A szállítási nehézségek miatt beállott zavarok folytán a színház gyakran jut abba a helyzetbe, hogy előre megállapított műsoraitól eltérve, idegen képeket sorozzon be. Így a mai műsorban is két dráma szerepel, a melynek mindegyike a maga nemében igen kiváló alkotás és ezáltal mintegy áthidalja azt az űrt, amely a színház művészi értékű műsora között mutatkozik. Mind a két dráma eseményénél és tárgyánál fogva elsőrangú attrakció, ha nem is a legújabb filmtormékek közé tartozik. Kipróbált gyartmányu kép, elsőrangú rendezéssel és művészi személyiséggel. — **Franceska Bertini** az Urániában. A közönség minden részéről elhangzott kívánság folytán a színház szerdán és csütörtökön újra bemutatja a Franceska Bertini sorozat egyik kiváló képét, Yvonnét.

* **Nordisk-premier az Apollóban.** (A tenger asszonya.) A Nordisk-filmgyár díszre alkalmazott darabjainak mindig vonzó művészi keres. Ma ismét kaptunk az Apollóban egy Nordisk filmet, amelyről a legnagyobb csodálkozás hangján kell beszélnünk. A dráma mesés-zóvénének miltője abban a környezetben játszódik le, ahol a rejtélyes tenger vándorai élnek arcukon az elszéntság vonásaival. Horst hajókapitányról az a hír érkezik, hogy hajótörést szenvedett és elpusztult. Felesége fájdalomnak enyhülése után újból férjhez megy. A kegyetlen sors az asszony elé hozza Horstot, aki a katasztrófa alkalmával nem fult beise a tengerbe, csupán az emlékező tehetségét vesztette s a találkozás visszaadja agyának világosságát. Megdöbbentő események következnek, míg aztán az idegfeszítő esemény kivetítő utakra tér. Az eseményekben és színekben gazdag Nordisk-film mely hatást váltott ki a premier publikumából. Dorussá tette a hangulatot a „Lotti nyaralni megy” című végzetlenül szellemes vígjáték. A nagyszerű új műsor még kedden megy.

* **A Wolfson-cirkusz utolsó díszelőadásának reprizét az Apolló szerdán tartja meg.** Már is óriási érdeklődés mutatkozik a nagyszabású artista-dráma iránt, amelyet közkívánatra kellett ismét műsorra tűzni az igazgatóságának.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. március 20-án, kedden:

A) Beszél. A) Bertel.

Kárpáthy Zoltán.

Színjáték.

Kézdete 7 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTTÉR.

Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.)

Köszönetnyilvánítás.

Felajthatlan drága jó férjem elhunyt alkalmából képtelen vagyok egyenként hálás köszönetemet nyilvánítani mindazoknak, akik a drága halott végtisztességén megjelentek, ravatalára koszorút helyeztek! Miért is fogadják ezen uton hálás köszönetemet, a súlyos fájdalom megosztásáért. Arad, 1917. március hó 19.

Özv. Boles Vazulné
szül. Isfanesou Zsófia.

21

Segédet

rövidáru- és cukorka-
nagykereskedésünkben

felveszünk.

Grünwald és Moskovitz.

Köszén!

Értesítjük mindazokat, akik előjegyeztek szénünkre, hogy a szén aradi raktárunkban van már s így a szénátvételi tárgya bármikor részelt jelentkezzenek a

Wessinger-boy vállalatnál
Beák Frenon-utca 8.

Minden a beérkezett 590 méter-mázsa szén mind el van adva, tovább jelentkezéseket csak akkor fogadunk el, ha újabb szénküldemény érkezik be, amit a legelőbbre jelenlét fogunk.

Erzsébet

1893

Köszönetnyilatársulat.

Meghívó.

Magyar Lezármiló és Pénzváltó Banknak

1917. évi március hó 31-én, fél 12 órakor saját helyiségében (Budapest, V., Dorótya utca 6. sz.) tartandó **XLVII. rendes közgyűlésére.**

Naplórind: 1. Az igazgatóság jelentése az 1916. üzletévről. 2. Az 1916-iki ézamadás és mérleg előterjesztése és az igazgatóságának a nyereség felosztására vonatkozó indítványa. 3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérlegrol, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról. 4. Ezen tárgyak és az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozat. 5. Az alapszabályok 27. és 34. §-ainak módosítása. 6. Az igazgatóság klerésztése.

Azon részesvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni kívánnak, felhívomk, hogy az alapszabályok 17. § a értelmében részvényeiket a még is nem jart szilvényekkel együtt legkésőbb 1. é. március hó 28-ig a következő helyek va amelyekben letétemé yezzek: Budapest a bank központi pénztáránál V., Dorótya-utca 6, Filmban a bank főkönyvi Via del Lidó, Kassán a bank főkönyvi Fő-utca 53, Kolozsvárott a bank főkönyvi Mátyás király-tér Pozsonyban a bank főkönyvi Fő-ter, Wienben a K. K. Priv. Oester. Laenderbanknál, I., Hohenstaufenstrasse 1. A megvizsgáló mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 8 nappal a közgyűlés előtt a tar asság helyisége beu a t. részvényesek rendelkezésére áll. Budapest, 1917. március hó 12-én. Az igazgatóság. (Ütáonyomás nem díjazatik.)

Tiszta, jó minőségű

házi szappan

nagyobb mennyiségben megvételre korastollk.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

Is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadó. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ara használata utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyorlunk

Doré fogpaszta

Használatával. Nem habalk! A szájüreget desinficiálja, utólsan kelemes. Ara egy porcelán-szalancának 80 fillér.

Fontu szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára

HAJOS ÁRPÁD

Gyógyszertára Arad, Andrássy-ter 22. sz. Megyeházzal szemben.

A szépségapólas titka a finasznaít szepítőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitünő Serail arcszépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc-énőcske. Kis tegely 1.50 kor. Nagy tegely 2.50 k.

Rozsnyay Serail krémje. nappali használatra. Egy tegely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Serail Arccpóra. Lehető finomságu. Orám, leher, róza és testszínekben. Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvírág, ibolya, Loin du bal, orgona, piros róza, Serail Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél. 1843

Rozsnyay Matyas gyógyszerárában Arad, Szabadság-tér.

Hölgyközönség

szíves figyelmébe ajánlom

tavaszi kosztümszövet és selyem raktáramat.
Varga Kálmán női szabó, Deák Ferenc-u. 39., I. em.

Viszonteladók figyelmébe!

Chocoládé, ocaó, Chocoládé-bonbonok és cukorka árk lerakata: 451

Gábor Miklós

Arad,
Andrássy-tér 18. Salacz-u. sarok.
Helyi és vidéki telefon: 10 - 59.

Meghívó.

Apatelek „Mokra“

hegyközség választmánya I. év 33 hó 26-án d. e. 10 órakor gyűlést tart a község házában. Választmányi gyűlés után:

közgyűlés.

Tárgy:

1. Az 1916. évi számadások letárgyalása és a felmentvény megadására. A számadások a hegyközségi iróháza megtekintethetők.
 2. Hegypénztárnok jelentése a hátralékok behajtásáról.
 3. Napszámbekek és munkaidő megállapítása.
 4. Netáni indítványok.
- Apatelek, 1917. március 16.

Panovich Jenő,
Hjegyző.

DURATING!

törvényesen védett vegyi szer, amely a kamarn öltönyök, egyenruhák, szövetek, női ruhák, reverendák stb. mutatkozó fényt radikálisan eltávolítja.

Kapható:

Schäffer Heinrichnél

Arad, Andrássy-tér. Magyarország kizárólagos képviselőjénél
1—, 1-50, 2— koronás üvegekben. 627

Viszketegséget

rűht, sörört legbiztosabban elmu-
lja a **Barna zsír.**
Kis tégely K 1.00, nagy tégely K 3.—, családi adag K 9.—, utasítással rendelhető: Dr. Flesch E. «Korona» győgytárától, Győr.

849—1917. szám. Magyar királyi földmívelésügyi miniszter.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi magyar királyi állami ménesbirtokon
1917. évi április hó 3-án reggel fél 10 órakor kezdődő szóbeli árverésen a következő tenyészállatok fognak készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek eladatni:
28 darab saját tenyésztejből származó 2½ éves magyar-fajta tenyészbika,
70 darab Svájc-ból importált 1½ éves simmentáli tenyész-bika,
60 darab saját tenyésztejből származó 1½ éves simmentáli tenyészbika.
Az árverésre kerülő tenyészbikák származását és leírását feltüntető kimutatást a mezőhegyesi m. kir. ménesbirtok igazgatósága az érdeklődőknek kívánatra megküldi.
Az árverésre érkezőket az árverés napján Mezőhegyes állomásnál uradalmi kocsi várja.
Kelt Budapest, 1917. évi február hó.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

1881

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n. e. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem oetogémet, foghúzás teljes őrzéselintéssel (fagyasztás után.) Aranyhidak, aranykoronák, mindennemű kaucuk fogazatok, szápadlás nélkül és légtkamrával. Arany, ezüst, amalgám, porcellán és cement tömések (plombák), mérsékelt díj-szabás mellett készíttetnek. Becses partfogásat kérve tisztelettel **Mohr Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő.** Rendelő órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 2—7-ig. Videkek 24 órán belül kielégíttetnek. 401

Fagydagasztatok FRIGIN.

szüntetésére legjobb szer a

Ara ecettel és utasítással 1 korona.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkál, nem ragados. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ara használati utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

küirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenol-sav“-val eszközölhető. A butorokat nem érinti, meg a petéit is küirtja. Ara 1 üvegek 1 korona.

Legjobb fekete hajfestő

Aliaudó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni.
Ara 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Árpád** győgy-szer-tárában

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapított 1836. évében az Aradmegyei Közkórház számára.

Száraz tűzifa

waggon-tételenként, azonnali szállítással kapható

Körösvölgyi

Pálinkaraktárban.

Arad, Andrássy-tér 5. Telefon 651.

1917. g. sz.

Arverési hirdetmény.

Arad m. kir. város gazdasági székke a város tulajdonát képező Marosparti 5. sz. 213 □ öles és 6. sz. 220 □ öles telkeknek eladása iránt folyó év március hó 23-án d. e. 10 órakor árverést tart.

Bánatpénzzel leteendő az ajánlati ár 10 százaléka készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban. Árverésni lehet mindkét telkre külön s mindkét telkre együtt.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vételnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénznek a városi pénztárba történt befizetését igazoló jegy melletkeve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árverést megelőzőleg is megtekintethetők.

Arad m. kir. város gazdasági székének 1917. évi március hó 5-én tartott üléséből. A gazdasági szék.

Földbirtokosoknak

35 évre 4½% kamat 90 arólyam,
50 évre 5% kamat 1% törlesztés teljes arólyam,
63 évre 4% kamat 0.50% törlesztés 94% arólyam mellett, továbbá
aradi békescsabay házakra
50 évre 5½% kamat, ½% törlesztés 98 arólyam mellett törlesztéses kölcsönök: folyósított és birtokparcellázásokat elvállalja és gyorsan készíti vezetési a
Budapesti Kölcsházi Közvettítő és Parcelázó Reszvénytársaság
Budapest, VIII., Kenyérmező-u. 6.
Aradi megbízottunk: **Bognádi József** ur, Kapa-u. 47., d. u. 2—4-ig.

ECETSÁV KÁVÉ

Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra, prima svéd áru, 800 grammos üvegekben, á 12 K, mely megfelel 25 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez.

Pörkölt kávé Ceylon és Cuba keverék kilója 11 K, küld utánvét mellett.

Beck Testvérek

Arad, Teleky-utca 20. szám.

konzerv **cukorral**, mely a legfinomabb **szemeskává** legjobb kávépótléktól és tiszta cukorból lesz előállítva, 1 klg. megfelel 60 adag izletes kávénak 0.2 liter.

Apró hirdetések.**Tudnivaló az apróhirdetésekről:**

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetései ára 3 fillér. Vas-tagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket naponta 1/2 óráig veszelnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

"Nyár"

Jeligőre levél van a kiadóban. 1878

Alkalmazást keres.

Általános

solides deutsches Fräulein such Posten zu Kindern per April 1. Kann Kleider, Wasche nähren handarbeiten u. stopfen, Briefe erbeiten unter „Kinderlieb“ an die Administration. 1888

Fiatall nő,

vidéki irodába ajánljuk. Ajánlatokat „Polgári nélkül” jellegűre kiadóba kér. 1864

Alkalmazást nyer.

Beschcheidenes deutsches

Fräulein wird zu einem 3 Jahr alten Knaben gesucht. Adresse in der Administration. 1884

Egy idősebb

borbélysegéd keresetk. Zeikies Iodrász. Arad. 1891

Könyvelőnőt

keresek csanádmezgyei Magyarbányhegyes községbe, ellátással és 80 korona fizetéssel. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek. 1892

Azonnali,

legkisebb 20 ára való belépésre állandó alkalmazást nyer német nyelvet bíró, irodai teendőket teljesen jártas női tisztviselő. Ajánlatok német és magyar nyelvben írásban benyújtandók. Röth József utóda szállító, Bótvás-utca 3. 1826

Intelligens írat

tenülőnek, lehetőleg vidékről 3—4 középszerű iskolával felkészült teljes elvárás Jaku-bovits József, fűszer- és csemege-kereskedő Arad, Boros Béni-tér 16. 1852

Bejárónő,

ki padló fényezéshez ért, jó fizetéssel telvétezik Batthyány-utca 28., I. em. 2789

Lapkiterelő-pár

jó fizetéssel felvétezik. Dövéböt a kiadóhivatalban. 7891

Lakást keres.

Három szobás lakást

keresek május 1-ére és egy kertet vennék bérebe. Telefon értesítést kérek 766. számra. 182

3 szobás

ucai lakás, fürdőszobával, kerestetik május vagy június 1-re. Csiky Gergely-utca 3. szám. 1780

Kiadó lakás.

Egy három, esetleg negyesebb lakás, minden hozzátartozó mellékhelyiségekkel, azonnal kiadó. Chorin Aron-utca I. szám. 1802

Üzletek.

A volt Jamber

papírkereskedés helyisége rakással, pin-cével kiadó. Megtekinthető é. e. 10—12. d. u. 2—6. 1875

Üzlethehelyiség kiadó

Szabadság-tér 5—6. szám. Bővebbet Ham-mar Vilmos villanyműszerésznél. 1023

Egy jóforgalmú szatécstúró, trafik- és italmérsi engedéllyel, el-utazás miatt, május 1-től, előnyös feltéte-lek mellett, több évre bérebeadó. Cím a kiadóhivatalban. 5098

Gyógyászat.

Rüh és viaszkegység

elleni fehér kenőcs kapható Ferenc-téri Vajdits-gyógyszertárban. Kis tégely 1 korona 50 fillér, nagy tégely 8 korona. 6171

Az Anusel

aranyér-kupokat mindenben pótolják a Haemorrhoidal-kupok, azonos összetételűk folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 3 korona. Földes gyógszertár, Hehs gyógszertár Arad. 12

Ingatlan.

Gaal László-utca 17. számán

magánház eladó. 1579

Eladó

8 két szobás lakásból álló földvárban részben még adómentes ház szép szőlős és gyümölcsös kerttel Dezső-u. 5a. 1889

Eladó

a főterhez közel emeletes bérház 10 évig adómentes. Cím a kiadóban. 1638

Vétel és eladás.

Eladó

egy kisebb kredenc, Magyar-utca 24., udvarban jobbra és egy jégszekrény. Kossuth-utca 8. szám alatt. 1887

"Traviata"

Troubadur, Carmen és más operák 40 filléért kaphatók Deak Bela könyv- és papírkékesében Arad, Forray-utca. Te-lefon 902. szám. 871

Használt,

jó állapotban lévő butorok, kődarabren-őzők és tárgyak és egy pénzkéreny ju-talosan eladó. Petőfi-utca 9., I. eme-let. 1890

Honak

finom vagy kavicsos, hához szállítva, megrendelhető Porcá nál, Boczkó-u. 1724

Sz. S. öltözék

nemes lúzvevő, tavaszi vágás, tíz mérkos kötegenként három koronára, nagy meny-nyiszerben kapható Stefanutz Janos plebá-nosnál, Monoriakon. Villamos megálló-hely a ház előtt. 1757

Vessék

a legmagasabb árbán uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Videkre is megyek. Bleier Ignáz Boczkó-utca I. 701

6 pár erős, új igazham

eladó. Krasztel Márton sajjgyártó, Pan-kozán. 1824

Egy ülteterendezés.

egy 150 Ko. mörleg, egy tolokocsi eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1820

Bő ledelen

kőnyü viságy kocsi, elegánsan fényezve eladó. Bővebbet József főherceg-ut 11. szám. 1866

Gyermekkosci,

kutásvány és egy papagályállvány eladó. Cím a kiadóban. 1872

Használt ólom

megvételre kerestek. Bővebbet a kiadóh-ivatalban. 7892

Különféle.

Nincs se. sz.

Használt, helyettes Trichloräthylent, nem ró-ban, meg nem gyújtható, nem büzös po-szere az előbbinek, ennél sokkal hatáso-abb, ára 70 fillér. Hehs Vilmos gyógszertára. Batthyány utca. 1403

Irógépek

új és használt, uzemkellekek, szakszerű javítások, írásmunkák és sokszorosítások, gépirás tanítás Bodnar József írógép-szaküzletében Sinacz-utca 3. Telefon 11—41. szám. 421

A drága vanillió

teljesen pótolja a pompás zamata Vanil-lon, egy zacskó ára 14 fillér. Cukrászok-nak, vendéglősöknek nélkülözhetetlen. Föld-es gyógszertár, Hehs gyógszertár. 12

Bérbe keresetkik

Arad város határában, konyhakertészet-nek alkalmas, öntözhető vagy erre be-rendezhető 8—10 holdas földterület, to-vább á egy, a bolgár kertészethez értő kertész. Ajánlatok az Aradi és csanádi vasutak Magánüzem központi felügyelő-séghez, József főherceg-ut 22. szám. III. bejárati, ajtó 6. sz. alá intézendők. 1868

A jóvedelem, a vagyon és a hadinyereség adótványokról

igen célszerű gyakorlati tájékoztatást adott ki Vihar Károly számtanácsos, melyek figyelemként 1 korona 20 fillé-ért rendelkez meg a szerzőnél Budapesten, Margit-körút 5/b. 1885

2751—1917. pm.

Hirdetmény.

Az Újtelepen az arad—büvisi vas út vonal északi és az arad—simándi államutczakasz keleti olda-lán létesíteni szándékoztunk be-látási csatornázáshoz tartozó víz-műveknek engedélyezése tárgyá-ban 1916. évi szeptember hó 11-én 7489—1916. szám alatt keit hatá-rozatot olan a magyar királyi államvarutak aradi üzletvezető-sége 1916. évi szeptember hó 24-án 28287—1917. szám alatt az arad- városi közigazgatási bizottsághoz felebbeszett adott be a fentmelt-kosolt határozatnak a fentartási költségek felelősségek viselésénél felszámítandó vasúti pótlékokra vonatkozó rendelkezése ellen.

Közölve az aradvárosi kö-zigazgatási bizottság 548—1916. számú határozata értelmében a kérdésszerű pótlékok fizetése tárgyá-ban egy pótlégtárgyalást rendeltek el és annak idejéről 1. hó 21. nap-jának délelőtt 9 órá-t, helyeül pedig Arad sz. kir. város szék-háza-nak tanácsstermét től 6m ki.

Arad, 1917. március 12.

Várassy, polgármester.

Ocska, használt

ólomc öve el

és egyéb

ólomtárgyakat

megvételre keresünk.

Aradi Nyomda részvénytársaság.

4874—1917.

Hirdetmény.

Közre teszuk, hogy a munka-bérek emelkedése miatt a sir-gondozási díjakat további intézke-désig a következő ben állapítjuk meg:

Kis sírbolt gondozása 7 korona helyett 8 korona, nagyobb sírbolt gondozása 14 korona helyett 16 korona, sírbolt gondozása 14 ko-rona helyett 16 korona, sírbolt gondozása 4 koro a helyett 5 ko-rona, nagyobb sírbolt 6 korona helyett 8 korona, kis hamot 4 korona helyett 6 korona, sírboltgondozás 8 korona helyett 10 korona.

Arad, 1917. február 24.

A városi tanács.

6—700 kilógram szép dió

és 100—150 kilógram mogyoró á 5 koronáért kapható Beskovits Samunál Birtin, Hunyadmegyé.

Raffiát pótló

szőlőkötözésre kiválóan alkalmas elsőrendű svéd papírból készült fonalat gyárt a

„HUNGARIA” aradi pamutárugyár r. t.

Mintázott ajánlatok készséggel küldetnek. 1451

221—1917. tkvi. szám.

Arverési hirdetményi kivonat.

A világiós kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírre teszi, hogy az Aradi polgári tázarék p. t. és a csatlakozótának át-mondott Tárok János, Világiós tázarék p. t., Vistonia tázarék és hitelint. r. t., Újszentannai gazdasági és iparbank r. t., Újszentannai népbank r. t., Hód újszentannai takarékpár r. t., We-ber Károly és Arnold Nándor vá. re-hajtatóknak, Pupa Tódor váre-hajtatást szenvedő elleni 7000 kor., 1926 kor., 2500 kor. és 900 kor., 1080 kor., 975 kor. és 1975 kor., 2100 kor., 400 kor., 1853 kor., 577 kor., 1140 kor., 275 kor., 4400 kor. és 590 kor., 318 kor. és 470 kor. és 1800 kor. tőkekövetelés és jár. iránul végrehajtási ügyében az árverést az aradi kir. törvény-szék, illetve a világiós kir. járás-bíróság területén levő Muska köz-ség határában fekvő s a muszá-ki 3/4 sz. tkvi. A. + 1. soroz. 474/5. hrsz. szőlőnek felére (B. 2. és 4.) 240 kor., az A. I. 1—4. soroz., 832/b., 1250/b. és 1879/b. 1544/b. hrsz. szőlők felére 847 korona mint ezennel megállapított kikiáltási árbán elrendelte és a fentebb megjelölt ingatlan az 1917. évi április hó 12 napján az é. e. 9 órakor M. sz. a köz. é. háttal megcartando nyilvános árveresen a megálapított kikiáltási ár két-harmadán alul eladatni nem fog. Árverési szándékozók tar-toznak az ingatlan becserének 10% át kánaapenzül készpénzben, vagy az 1881. évi LX törvény-cikk 42. §-ában jelzett arfolyammal számított és az 1881. évi novem-ber hó 1-én 2898. sz. a. keit m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírokban a kiküldött kezhez letenni vagy az 1886. évi LX. tc. 170. §-a értelmében a bánat-pénznek a bíróságnál történt eif-leges elhelyezéséről kiállított szá-bályszerű eismervényt átszolgálat-ni. Az arverési vevo tartozik nyomban a bánapénzt a vételár 10 százalékáig kiegszítani. Világos, 1917. évi január hó 26. napján.

Povolni, s. k.

1849